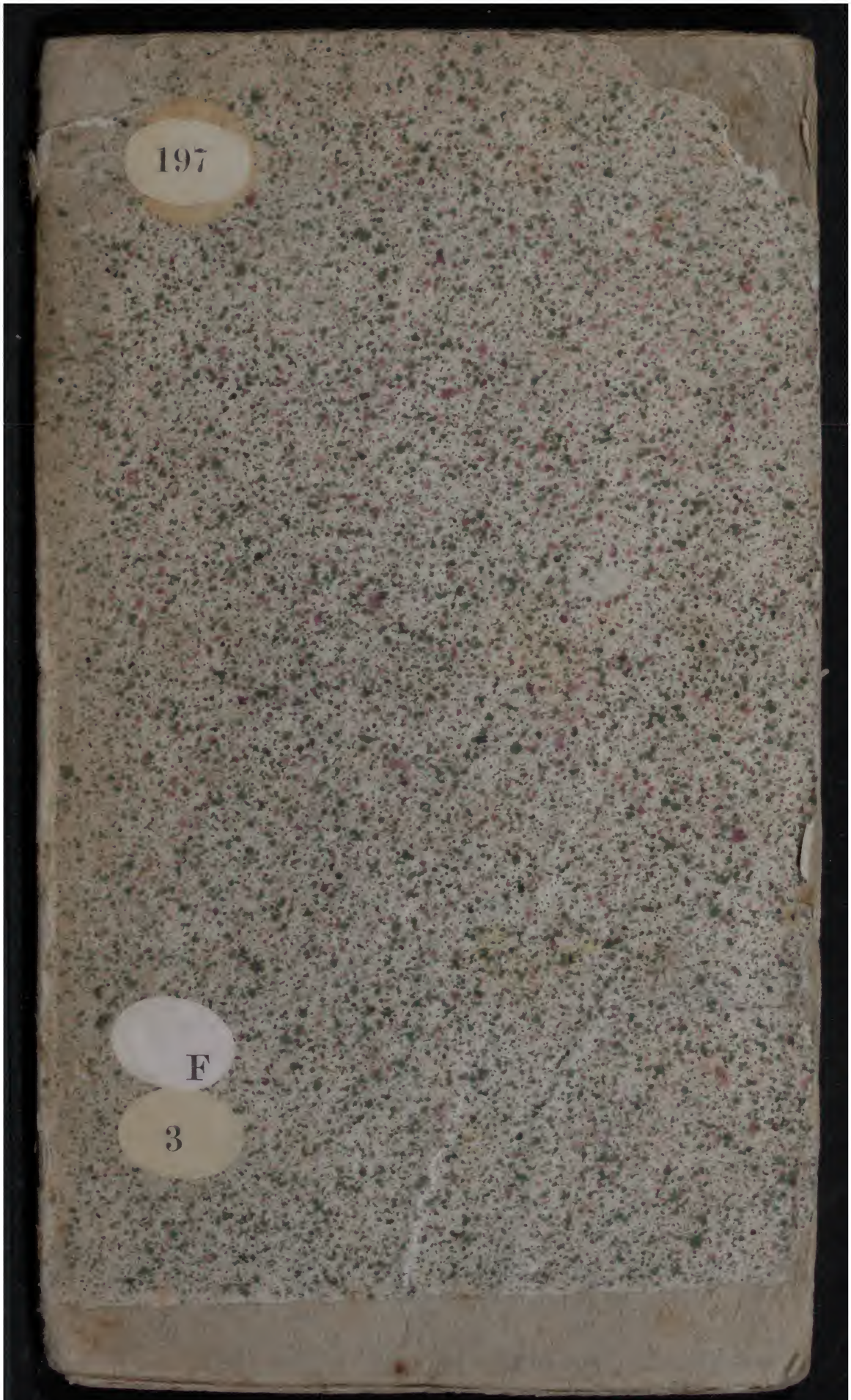

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

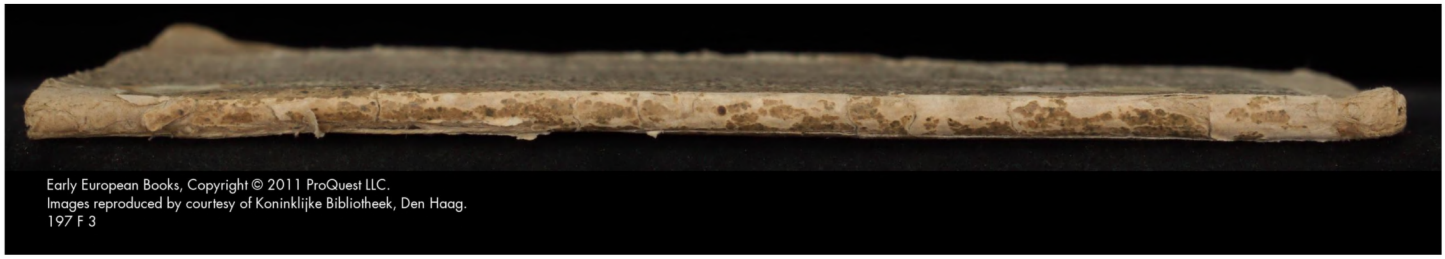

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

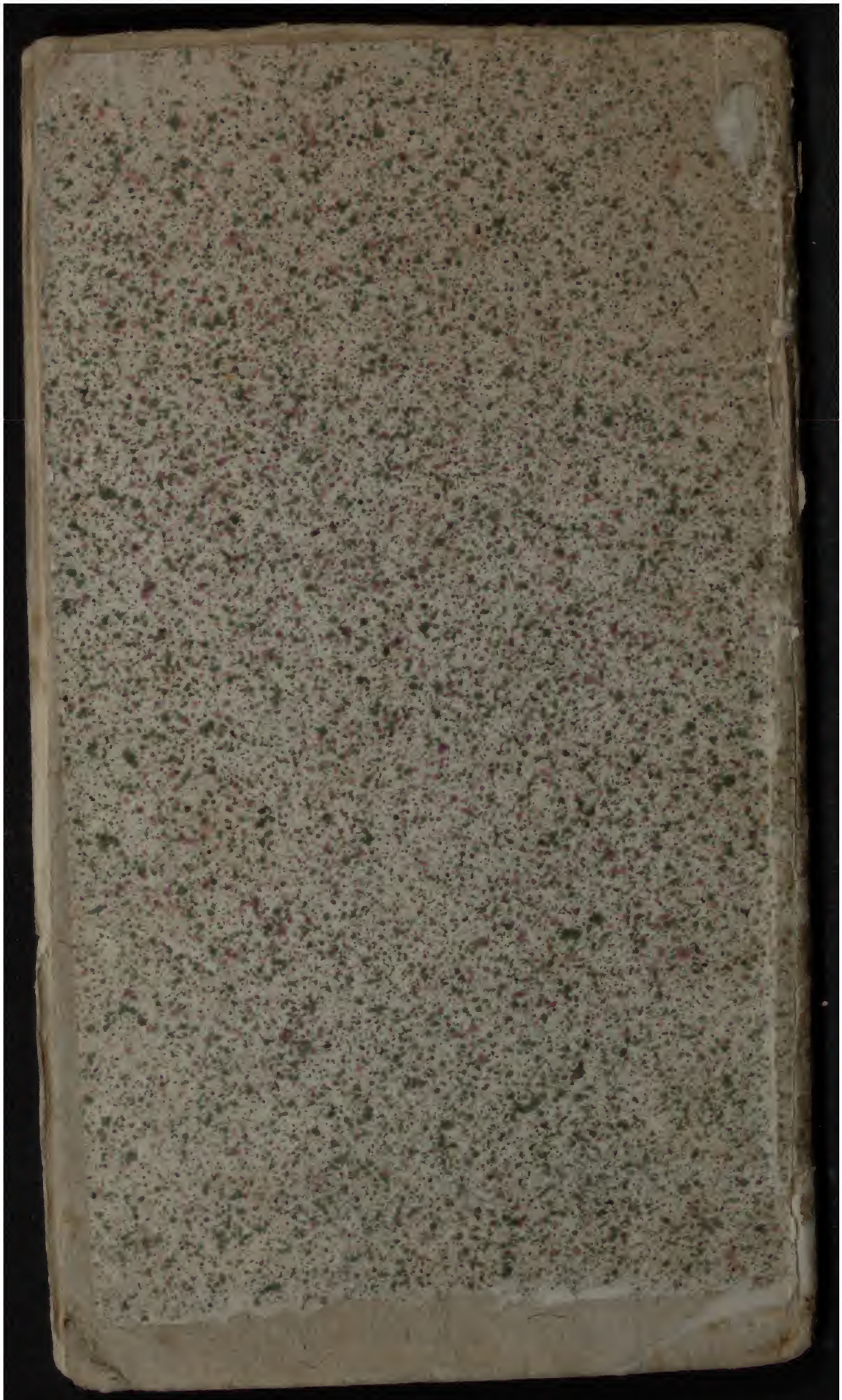

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

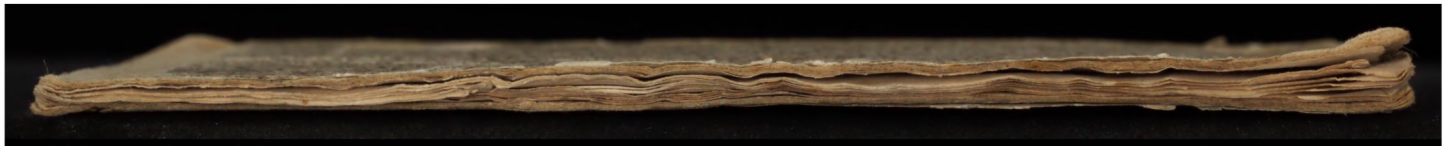

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

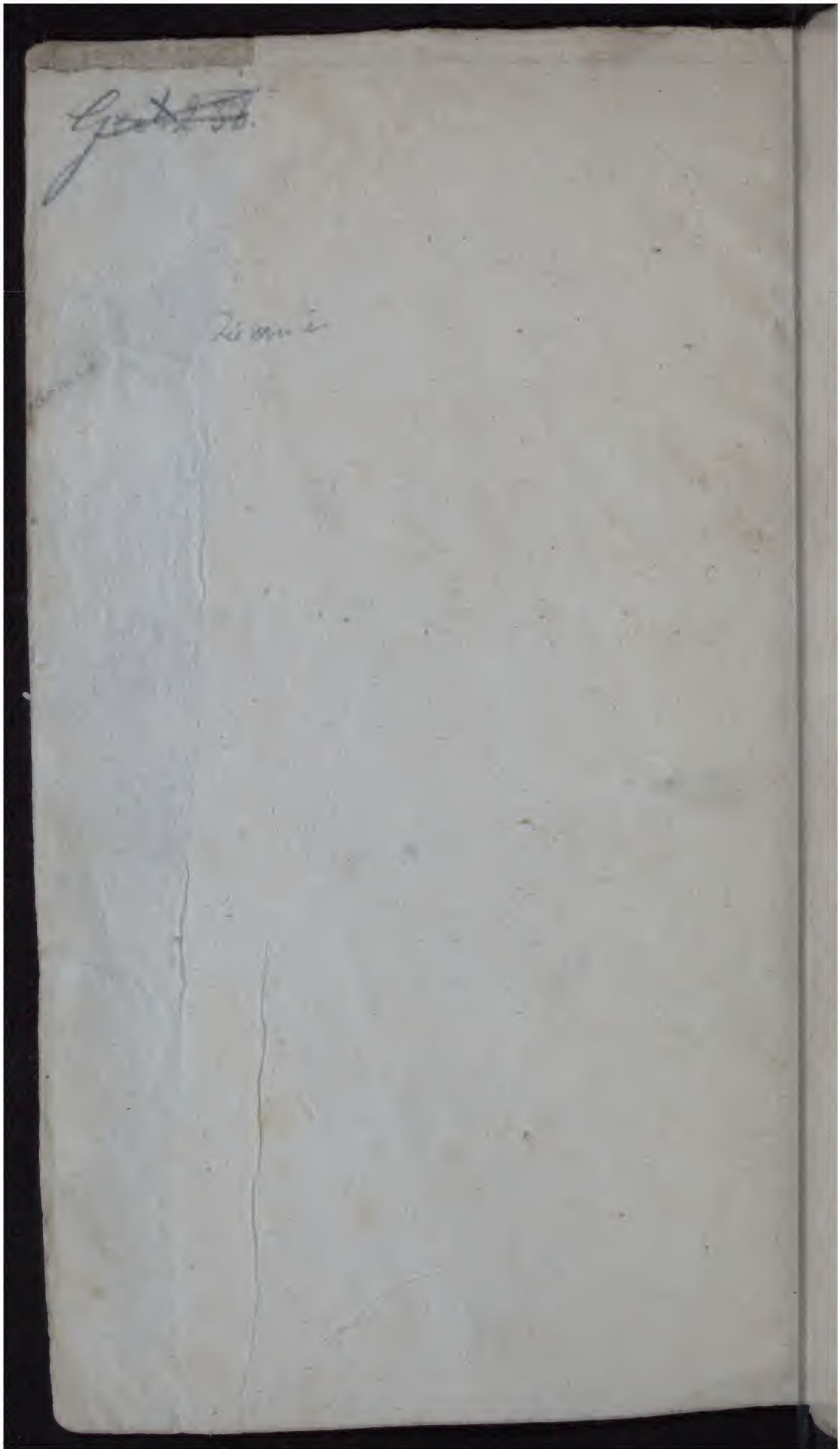

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

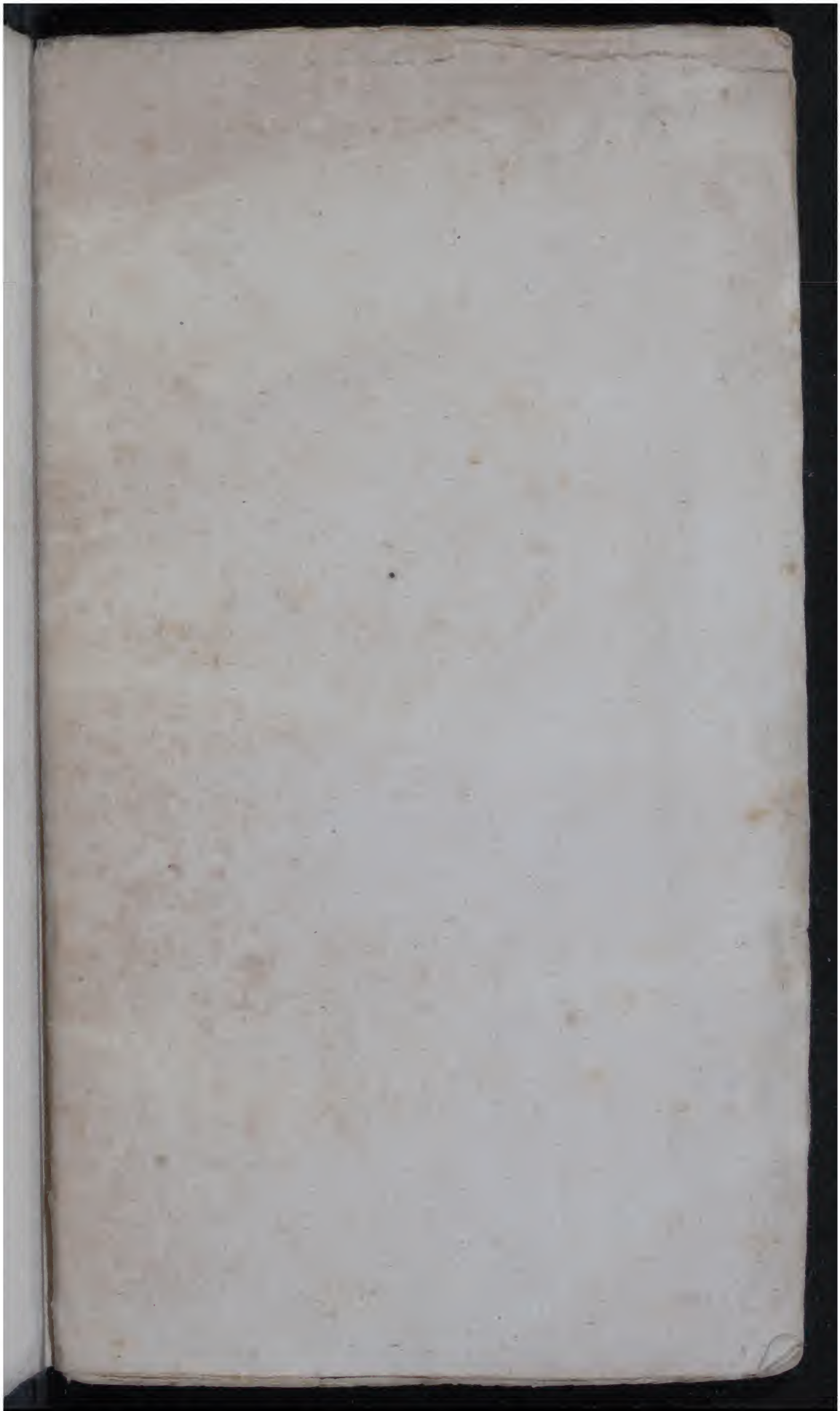

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

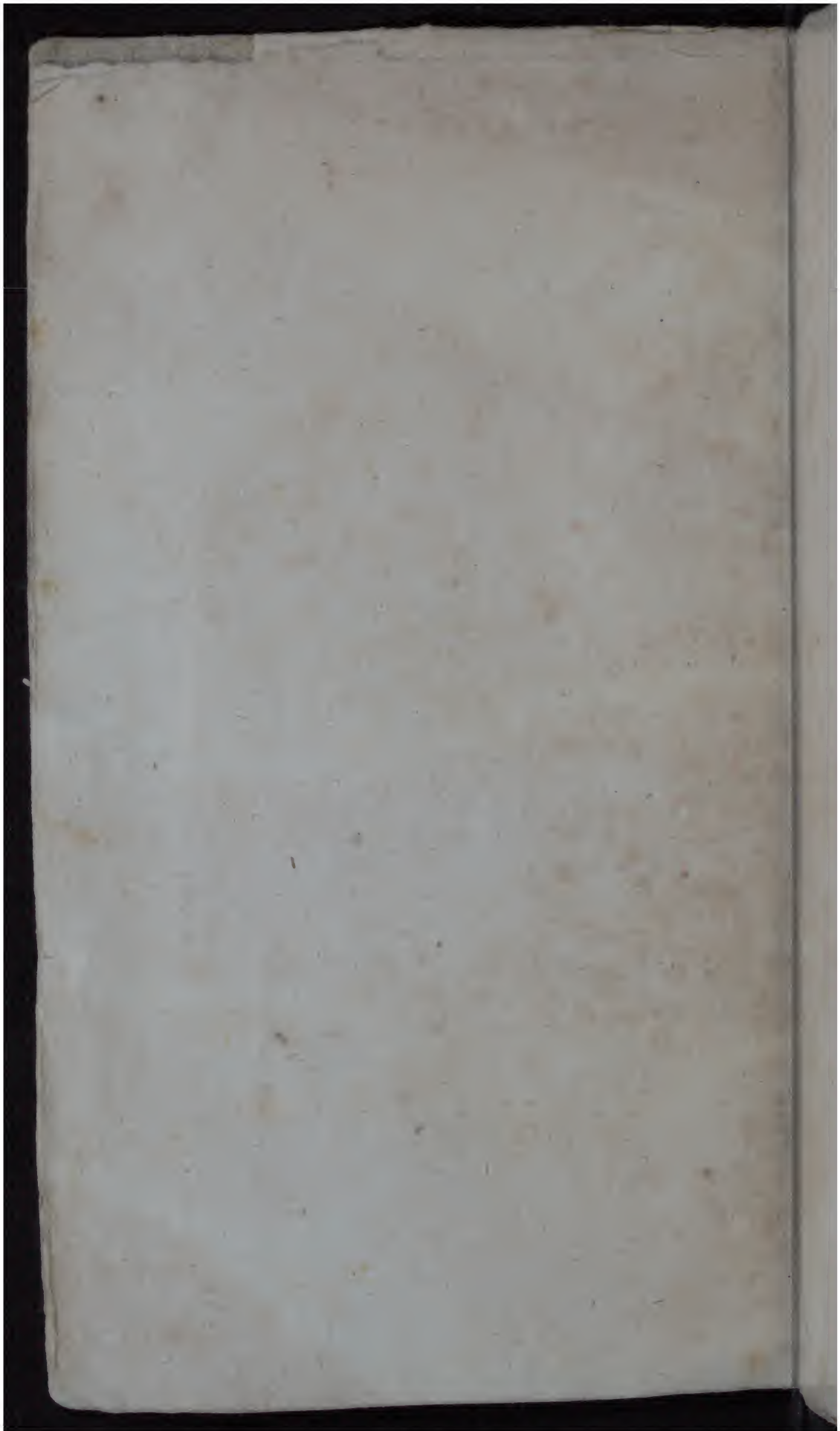

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

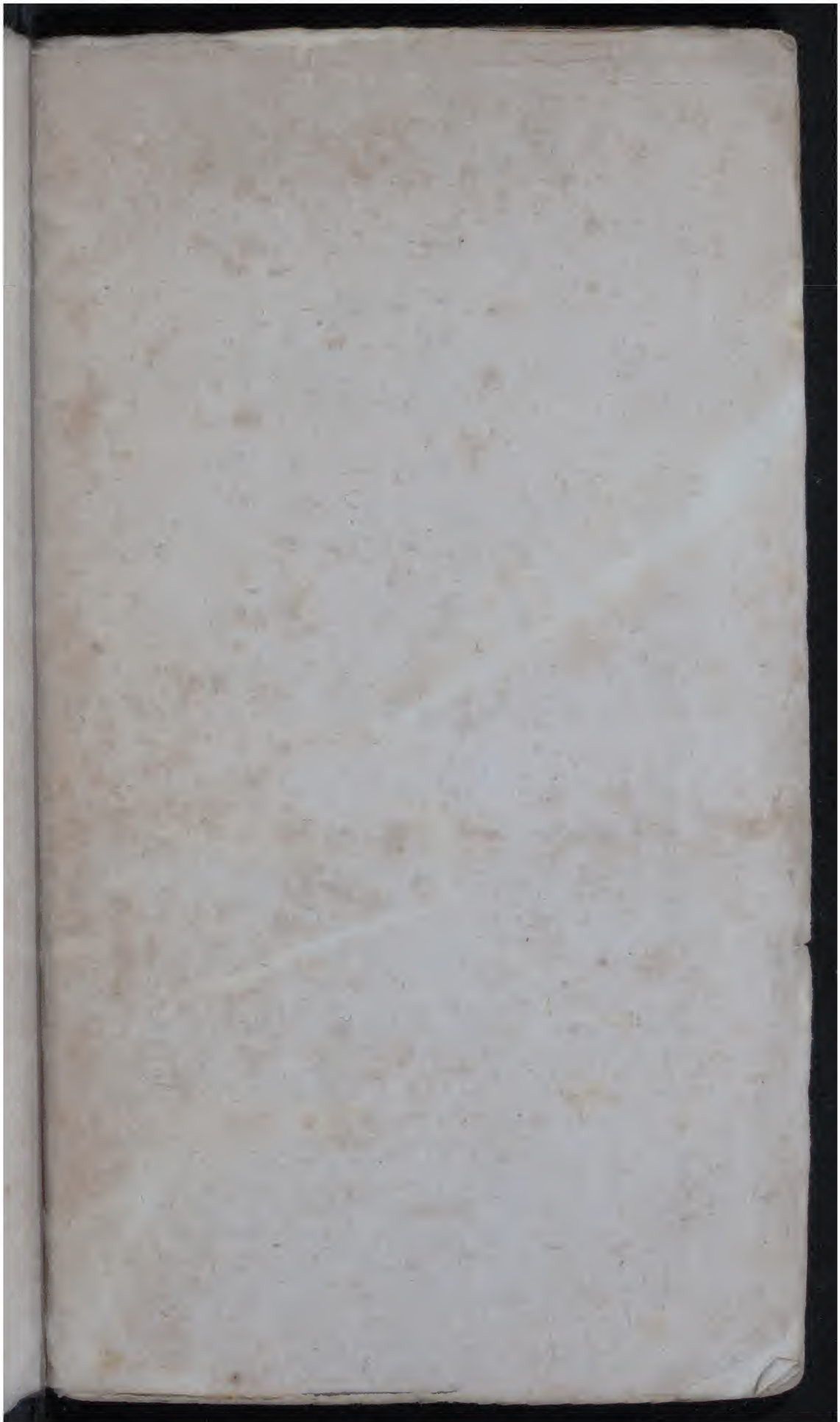

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

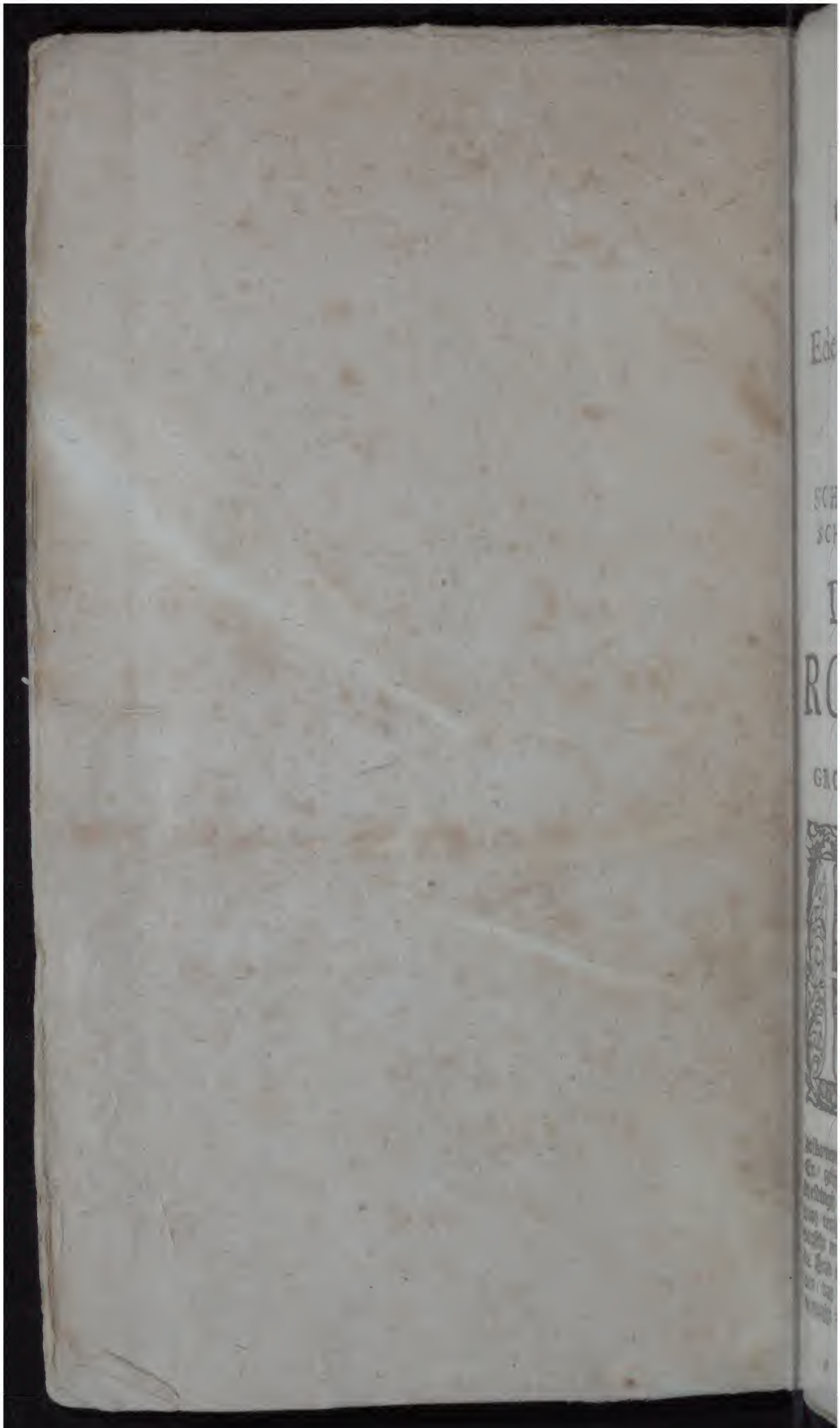

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Kw 197 F 3

OPDRAGHT

Aan de

Edele, Erntfeste, Wijze, Groot-Achtbare Heeren:

MYN HEEREN,

SCHOUT, BURGERMEESTEREN, SCHEPENEN EN VROETSCHAPPEN

DER STAD ROTTERDAM.

GROOT-ACHTBARE HEEREN;

HET zal ontwijffelijck den konstbeminnende Aenschouwers niet genoeg zijn / dat haer de cierlijcke Afbeelding / en konstvolwrochte Teekening dezer heerelijcke Stad / met haar prachtige Gebouwen / rijcke Scheepsreede / en allervolste Zeestroom van Europe / alhier zoo naauwkeurig en lustelijck in d' Oogen spiegelt: Maar sy zullen / gelooven we / ook wenschen / volgens de gemeene neygingh en achtingh / tot alles wat zich groot en prachtig voordoet / dezelve een weynigh nader in haar volkomentheyd / en inwendige Gestaltenisse / geopent te zien: En / gelijck het konstweydend Oog uyt d' eerste voorschets en Afbeeldingh zijn genoegen schept / zoo kan het andere niet wel / dan door eenige met opmerckingh waargenome Beschrijvingh nagevorscht en aangewezen werden: Om tot welcke te komen / of het de Stad tot lof / of tot klepnachting zal toegerekend konnen worden / dat hare Inwoonderen en Burgeren / van ouds zoo weynig bezorgt zijn geweest om hier van eenige naauwkeurige Gedenk-

Koninklijke Bibliotheek te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

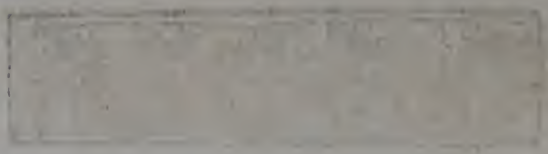

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

ſchrijften na te laten / willen wy geerne het Oordeel van eenen beſeheydene / en met geen voorbarigheyd ingenome Leezer / bevolen laten zijn ; dewijl d' oprechte eenvoudigheyd der vorige Tijden / die met hare openhertige Landsgenooten / ja en zelfſt met de opkomende beginſelen der Roomſche Staat en Heerſchappy / ſchijnt gemeen gehad te hebben / dat ſe meer gepoogt hebben loffelijcke Daden te doen / dan dezelve naeukeurig te beſchrijven ; meer tot nuts en heylzaams upt te voeren / dan zich zelven daar van / door breede getuygeniſſe / eenige Roemrugtigheyd te opgenen. Immers / hare Daden / en der zelver Gedachteniſſe / zijn niet zoo geheel verdupſtert / dat 'er niet eenige ſtralen daar van zijn afgeſchooten / en door de benevelinge der Oudheyd tot ons doorgedrongen ; ook niet zoo ten toon gedragen / dat daar upt een volkomen Helderheyd te ſcheppen ſtaat.

Maar alzoo ik bevonden hebbe dat vele / die de Stad Rotterdam in Druk hebben vertoont en beſchreven / dezelve niet wel hebben afgebeeld naar hare waardigheyd / en zeer weynig hebben gezept van haar uptmuntende goede gelegenthey / en beguaamheyd tot den Koophandel / vermits de meenigte van zeer treffelijke / wijde / langhe en ſchoone Havens ; als mede de zonderlinghe goede Stand van dezelve Stad / gelegen dicht by de Zee / en omringht van vele zeer aanzienelijke Steden en Plaatſen : Zoo heb ik de vryheyd genomen dezelve Uw Edele Groot Achtbaarheden voor te dragen en te vertoonen boven aan in Profijl / zoo als zich de zelve van de Zuydzijde van de Maas tegenwoordig vertoont ; en onder aan in 't platt / met een naukeurige Afteekening van de Maze / met al de Droogten / Plaatten / Schuttingen / Stalen / Tonnen / Joons / als ook de Kours in 't diepſte / van Uwe Ed. Groot Achtb. Stad af / tot in Zee toe ; ook de Steden en Plaatſen / aan de Maze gelegen. En daar by ook te voegen eene wat breeder Beſchrijvinge / als wel tot noch toe 's gedaan ; hoewel ik in eenige welverepſchte ſtoffe my niet en zal uptbreyden / op dat de zelve Beſchrijvinge in twee Talen / tot nut en dienſt van vele / onder dezelve Kaarte te gevoeglijker zal konnen werden gebragt : Derhalven / indien niet in zoodanigen volkomenthey / als de tegenwoordighe Grootheyd der Stad wel zou ſchijnen te verepſchen / ten minſten / als de ter hand zijnde Stoffen ons hebben konnen toedienen. Verhopende dat het Uwe Edele Groot Achtb. niet onaangenaam zal zijn / en dat het zal ſtrekken tot vermeerdering der Koophandel / vergenoegen van Uwe Ed. Groot Achtbaarh en dienſt van 't Gemeen. 't Welck wenſcht /

Groot Achtbare Heeren /

Uwe Edele Groot Achtb. allerootmoedigſten Dienaar ;

JACOB QUACK.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

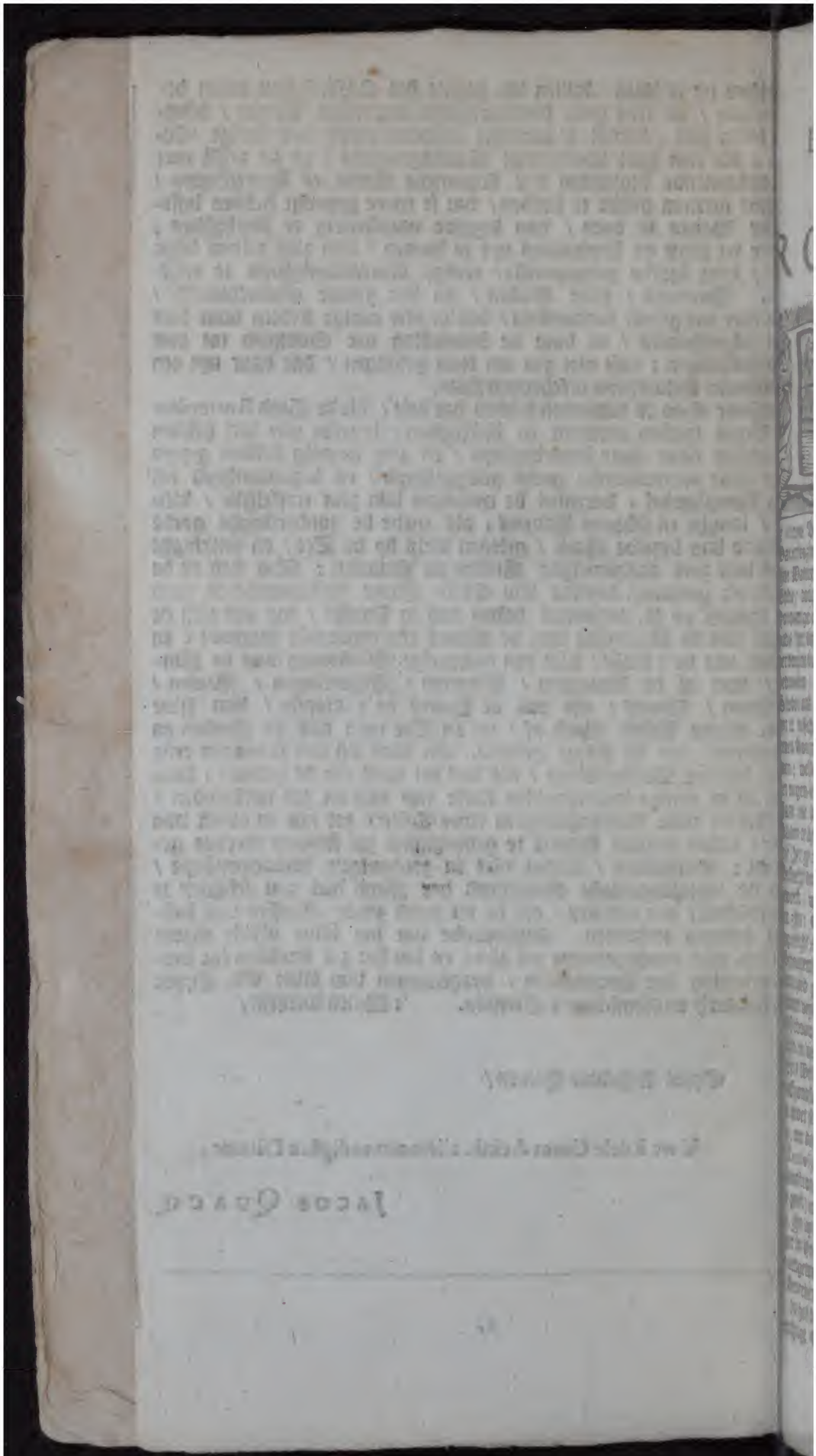

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

BESCHRYVINGE

Der wijdberoemde Koopſtad

ROTTERDAM.

DE Stadt ROTTERDAM, gelegen in 't herte van Zuydhollandt / ontleent haar Naam / gelijk haer oogſchijnlijke geſteltheyd uytwijſt / en ook de gemeene oorſpronkelijke benaming van eenige hare Hollandſe Gebuurſteden onwederſprekelijk te kennen geeft / uyt de woorden ROTTE en DAM: Waar van 't eerſte de gemeene binnenlandſche Landſtroom / of Waterloop is / die van boven Benthuyſen, en door de weeke Veenlanden heen loopende / te weder zijden met opgehoogde Kaden / of kleyne Binnendijken gevat word / ende alzoo tot een ruymen Boezem / en Waterloozing / der aangeleege Landen / van lageren Grondſlag geſtelt / zijne Wateren in de Maas / ende des zelfs volle Zeeſtroom van Vloed en Ebbe / door verſcheyde Sluyzen in deze Stad / uytloopt / en ruymte geeft: Voedanige opſtoppingh / en te zijner beurte doorloozing van Wateren / van ouds het door benamingh van DAM ſchijnt beteken te zijn. Waar mede verdwijnt die Naams oorſpronkelijkheyd / die eenige / uyt eenigh neuswijs vedunken / en't algemeen gebreck dier Eeuwen / om eenige uytſtekende Steden ook aan eenigh vooraam Stigter toe te wijzen / hebben gepooght uyt te viſſchen uyt de Naam van Ruther, of Rother, of Rotharius, dienze enen Koninck van Vranckrijk / en dat meer is / de Vzie-en-twintigſte noemen; welken ze willen dat alhier begraven ſoude zijn / na dat hy de Stad in het negen-en-tachtigſte / of gelijk Munſterus meent / het twee-en-veertigſte Jaar na de Geboorte CHRISTI, zoude haar Aanvang / en zijnen Naam te dragen gegeven hebben: Hoewel zoodanigen Koning in Vranckrijk elf (het zy men hier door de oude Gallen en Gauloyſche Volkeren / of eenigh Geſlacht der Duytſchen, dat niet toen / maer naderhand Franken is genoemd geweeſt / wil verſtaen hebben;) zeer / verre / gelijk ik achte / zoude te zoeken zijn: En waar van daan dan zoodanige Naam en Oudheyd deſe Stad opgedicht? 't En zy misſchien om dat haar eerſte Beginſſelen zoodanig alle Gedenkenis van Tijd en Aantekeningen ontweken zijn / dat het den Schrijvers goed gedacht heeft / zich onder dusdanige inwinſſelen ghevoeghelijk te kunnen vegtigen. En wie weet / of veel licht niet eenige Roomſche Oudheyd / of Gebouw / alhier ter ſtede (om op de Maas een waakend oog te houden) gelijk in veel plaatſen van Holland / den eerſten aenvang der Stad gegeven heeft? Welke giſſing hoewel ik bekenne op geen genoeghſame bewijsredenen te ſteunen / dat Gronſlagh gebouwd te zijn / vermits de groote ſchemering der Oudheyd; noo moet ſe echter niet zoo t'eenemael verwerpen / en voor ydel gehouden worden; om dat ook alhier in dit Geweſt / en namentlijk in zekere Tuyn (gelegen in Krooſwijk, ter plaatſe daar eertijds den Ouden-dijk / of afpaling der Maasſtroom / geweeſt is / ghelijk de Naam der ſelve Landſtreek noch te kennen geeft) eenighe Roomſche Penningen / en byzonder van den Keyzer Hadrianus, zijn uytgegraven; welken Keyzer dat hy in deze Geweſten is geweeſt / en hier in Holland eenige Gebouwen en Sterkten heeft geſticht / word by anderen aengetekent. Daar van zoodanige Roomſche Penningen geen verwerpelijk Kenteken van voor zich dragen; doch wy laten dit ter waarde / of onwaarde / die het by een omzichtig Oordeelaar gelden kan: Want dat we in duyſterachtige Eeuwen bedrommelt zijn / zal ons den ſtap leeren die wy nu te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

doen hebben; dat is / datwe in geloofwaardige Aantekeningen / van het Jaar 1509. aangetekent vinden / Dat de Stad Rotterdam op het Jaer 1270. al bemuurt, en met Wallen is voorzien geweest; zonder dat nochtans vermeld wordt / op wat tijd al begonnen / wie haren Bemuerder / welke hare Strand / of Poedanigheyd / en Poegrootheyd van voor of op die tijden: Want dat de Stad / of toen / of korts daar aan / al in verscheyde Wijken is verdeeld geweest / en eenige nieuwer uytlegging / of vergrooting heeft gehad / geeft niet duysterlijk te kennen eenen ouden / op Francijn geschreven / Blaffert / of Aantekeu-boek der Goederen / en op Huysen en Erven gevestigde Grond-renten / aankomende wijlen het Klooster van S. Agniete, dat gestaan heeft in de Gravestraat, op de eyge Grond daer sedert het Princen-Hof wierd gehouden / welk Hof nu ook is afgebroken / en dezelve Plaats daar tegenwoordigh de Nieuwe-Markt is op de Boterstoot, vermits recht op de streek der Gravestraat de Boterstoot gedolven is: Dezen Blaffert dan / althans berustende onder den Heere Balju en Schout der Stad / Mr. Francoys Verboom, noemt het Oostende, op het Jaar 1338. het Oostnieuwland, beginnende met den Rijstuyn, tot aan 't Oostbolwerk toe / op 't Jaar 1387. en 't Westnieuwland op 't Jaar 1370. sonder dat daar mede nochtans uytgevonden word wanneer dezelve Plaatsen al in de Stad zijn betrokken: want dat het Oostende eene Vergrooting is / bewaarheyd het van hand tot hand ontfange Getuygenisse / 't geen wil dat de Oostpoort gheslaan heeft op het ghedeelte van de Hooghstraet, daar nu de Goudsche Wagenstraat, en de Valckensteegh op elkandere ropen: En eer het Oost-en-Westnieuwland tot de Stad behoord hebben / was de Maas gewoon / die oock toen alhier de Merruwe genoemd wierd / tegen de Huysen der Hoogstraat aan te spoelen.

Staat dan noch te dezien wat Stant hare Opkomst gehadt / en eenigh e Eeuwen lang bejegent heeft.

Hare Wapenschild heeft se bekomen uyt het Huys van Henegouwe; en indien hier na gissing te ramen is / veel licht van Graaf Willem de Goede van Holland en Henegouwe; vermits hy / van zijns Vaders wegen / de Westiering van Holland in handen hebbende / een straffe krijgh voerde met de Vlamingen om de Zeeuwsche Eylanden / daar hy / op de Maas zijne Scheepsmacht toerustende / Zierickzee met kracht ontzette: Tot welckers gedachtenis / veel licht in erkentenis van eenige bewesen dienst / of behulpzaamheyd in 't toereeden / de Stad haar Wapenschild verkregen heeft; zijnde het Gravelijke Wapen van Henegouwe zelf; Namelijck / vier Leeuwen / swart en rood / in een geele Grond / krups gewijs door een gesteld / waar onder de ROTTE-stroom, te midden van haar groene Oever boorden heene - vloeyt.

Hoe dezelve in den Jare 1303. van de Vlamingen is ingenomen: Wat dezelve in de onluysten der Hoeksehen en Kabeljauwsche Partijen heeft geleden: Hoe zij onder den Hertogh Jan van Beyeren, ghezeyd den Elect van Luyck, in 't Jaar 1417. is bemachtight: Hoe onder Vrouw Maria van Bourgonje, binnen deze Stad de Staten zijn beschreven / en het Hof van Holland / om hier te zitten / ontboden is: Hoe die van Rotterdam in den Jaren 1482 / 1483 en 1484. in den Oorlogh tegen den Bisschop van Uytrecht haar mannelijk ghequeten hebben / en groote eere ingelept: Hoe 'Jonkheer Frans van Brederode in den Jare 1488. de Stad met behendigheyd in nam / en hier een Zetel van Oorlog stelde: En hoe alle soodanige / en andere hobbelingen en tobbelingen (die meer dan een geruyme Eeuw geduyrt hebben) de Stad in hare opkomste geschuddet hebben; op dit alles zal ik mij / om voorgeseyde redenen / hier niet te zeer uytstrekken / maar mij alhier gedragen aan de Aantekenen daar van zijnde.

't Is zeker dat dezelve echter niet heeft naargelaten in haren bloey / en aanwas / en heerlijker verbetering toe te nemen; zijnde te dien eynde van de Graven en Gravinnen van Holland / in der tijd / met merkelijke Voorrechten en Pryvilegie begiftigt; waar onder uytstekende is / dat deze Stad op alle Stroomen van Holland / eene vryheyd van Tol bekomen heeft /

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Mitsgaders hare vier vrije jaarlijkſche Teermarkten / die door de geheele Wereld naamruchtig zijn geworden / als zijnde van een grooten toeloop van Menſchen / en een oneyndelijke verciering van allerley ſlagh van Huyen / Leder / en wat daar van afhangt / aangedaan: onverhindert des Stads gewoonlijke groote Jaarmarkt / die jaarlijks in Oeſtmaand gehouwen word / en van zulk een toevloeying en gedrang van Menſchen gewoon is bewandelt te worden / dat in dezelve / etteliike dagen lang gezien word / dat aan de doorgang eeniger Straten / de Menſchen / als perſſende Waterſtroomen / tegen elkanderen aandringen / en geen bequame wiſſeling van voorbij-en doorgang kan geſchieden.

Onder d' oude verbetering der Stad / ſtaat niet onbillijks mede te rekenen / dat in den Jare 1490. de Stad aan de Noordzijde / ter wijtte van ontrent 300. en ter lenghte van ontrent 1050. treden is ingetrokken / en ter eerſter aanzien zoo veel kleynder gemaakt / om (gelijk de Aantekeningen melden) door een beter gheſlotenheyd / en dichter betimmering / te beter tot haar eygen beſcherming beſtant te zijn. Doch / gelijk een vroede Voorzichtigheyd al vroeg heeft afgeroogt / en de uytkomſt het nut daar naar wel degelijk heeft doen onderbinden / om met de Gronddeggingh der Stadt den loop des Stroums / en goede ghelegenthepdt des Waters / zoo veel naarder te zijn / waar door de Diepte van de Maas der Stad zoo veel dichter byggebraght / het verzanden der Havens zoo veel meer buyten gevaar geſtelt heeft; doch waar van nader te ſpreken ſtaat als we van des Stads inwendige Voedanigheyd in Gebouwen en Hoofttcieraden / gewagh maken / Althans konnen we alhier niet onaangeroert voorbij gaan eenige byzondere zware Toevallen / die de Stad grootelijks ter nedergeſlagen / of met een bijzondere vreeſe en gevaar gedreygt hebben.

In 't Jaar 1563. op den 10 Julij (en niet 1566. gelijk Marcus Zuerius van Boxhorn, en andere hem volgende / qualijk hebben aangeteekent) is / een zwaren Brand ontſtaan / door eens Kuppers onachtzaamheyd veroorzaeckt; want / beginnende in het Block tuſſchen de Schrijnwerkers Steegh en de Nieuwſtraat / ontrent de Mart / vatteze terſtond het Weſtnieuweland aan / en door de kracht des Winds vermeerdert / ſloeg in den Rijstuyn over / van daar in den Houttuyn / de Groenendaal / het Oſtende / en de Gouſche Wageſtraat / tot datze ontrent 250. Huyzen tot de grond toe afgebrand / en wel 60 Schepen vernield / en voort noch ontrent 700. Huyzen ten deele afgebrand / ten deele grootelijks beſchadight heeft: Doch dat te verwonderen is / is dat getuyght word / datze in 't volgende Jaar meeſt alle wederom opgebouwt zijn geworden! en met hoedanige verbeterindh / kan het Huys op 't Weſtnieuwland / van ouds genaamd Hamburg, nu de Vergulde Zwaan, oogſchijnlijk getuygen / 't geen in den Jare 1565. zoo prachtig opgebouwd / en met een Toorentje verciert / althans noch eene ſtand vertoont / daar weynig Huyzen bij te vergelijken zijn.

Den negende April / zijnde den vierden Paaſchdag / des Jaars 1572. koſt de Stad een ſmertelijke geheugeniſſe / om de euvelaadige verkrachting harer Poort en Burgerwacht / door den Graave van Boſſu, welkers woordbreckingh en eubelmoed / met de moord van meer dan drichondert Burgeren / 't mishandelen der overige / ook Vrouwen en Maagden / en eene beſelhoudinge van vier Maanden en vier Dagen / geboet bleef. Doch deſe bloedige weerſpoedigheyd ſchijnt de Stad van dees tijd af / met een merkelijken aanwas en aanbouw van Huyzen en Inwooners vergolden gheweeſt te zijn; alſoo / mits de Veroorten in Braband en Vlaanderen, een bijzonderen toevloedt van Menſchen / van allerley ſtaat en ghelegendheyd / zich alhier heeft nedergezet; zulks de Stadt / in den Jare 1580. bij Octroy / voor de zevende groote Hoofdſtad van Holland erkend is ghewoorden: Die ſedert door haren bloey alle d' andere Steden / uytgezeyd Amſterdam, en door hare vergrootingh alle uytgezeydt Amſterdam en Leyden, overſchreden heeft: Waar van we de uytbreydingh en vergrootingh / bijzonderlijk in de Jaren 1584 en 1585. en vervolghens / aangheteekent vinden; van dewelke / alzoo onze meeningh niet is ſtuk voor ſtuk te melden / zal

5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

het genoegh zijn de Stad in hare tegenwoordige stand en gelegendheyd aan te merken.

De Stadt leyt tegenwoordigh ten naasten by als een Driehoek uytgestrekt / waar van het noorder Punt in de breedte zich met de Delfsche Poort bepaalt / en het Oosten en Westen Punt in de lenghte ten Zuyden van de Maasstroom gevat worden ; welke Gedaante der Lenghte / alhier in Afbeeldingh vertoont / kan van de Breedte by gevolgh doen oordeelen / ghelijk ook beneden / in de uytbeeldingh der Maas / uyt des zelfs platte Form te zien is : Begrijpende dezen gheheelen Ommevangh een wijdte van 144. Bunderen / en 430. Roeden Lands ; en daer in over de zeven duysend Huysen / en word aen de Landkant met veel ghediepte Grachten / en in 't gheheel met tien Poorten gesloten : Namentlijk / De Oost-poort / de oude Hoofdpoort / de Oost - Maas - Poort / de West - Maas - poort / de nieuwe Hoofd-poort / de Schiedamsche Poort / de Koolsche of Delfshavensche Binne-weghs Poort / de Delfsche Poort / de Hof-poort op den uytgangh van de Rotte (alzoo ghenaamd na zeker Adelijk Gesticht / dat eertijts buyten deze Poort gestaan hebbende / het Hof Weena ghenoemd wierd / en alhans door aankoop des Stads eygen gheworden is :) en de Goutsche Poort. Onder welke de oude Hoofd-poort van blauwen Arduyn- / en de Nieuwe Hoofd-poort van witten Arduynsteen / zeer treffelijke Gebouwen boven d' andere uytsteken : Tijnde eenige der selver Poorten na de omleggende Steden ghenoemd / dewijl Rotterdam zeer wel van veele Steden omringt leyt ; als een Mijl van Schiedam, 2 van Delft, 3 van Dordrecht, 3 van der Gouw, 3 van den Briel, 4 van Schoonhoven, 5 van Leyden ; alle Hollandsche Steden / en 3. van 's Gravenhage ofte het Hof van Holland / ende 4. van de Zee ; aan de aldergelegenste Rivier van Europa / de zoo van ouds bekende / als althans Wijtvermaarde Maas-stroom, die alhier met een Verssigheyd / daar geen Silt of Brakheyd in ghevonden word / de Wateren van de Stroomen / den Rhijn, de Waal, de Merruwe, de Lek, en den Yssel, naar beneden baerende / wederom meenighmael in drie uren tijds de Schepen uyt der Zee / met volle Zeylen en ladingh / sonder Anker te laten vallen / aan de Kaayen brenght ; soodanige Schepen die 15. of 16. Voeten diep gaan / die met een ghemeen Getij de Maas uyt- en inkomen : zijnde over al zoo goeden Ree en Ankergrond / dat men niet weet / by Menschen ghedenken uyt Schip / dien aengaande / self in de alder zwaerste Storm / verongeluckt te zijn : En / vermits de vermeerdering der Schipvaart / zijn althans hier vier Lootsboots verordent / en gestadig in 't Vaarwater / in plaats van twee / die 'er voor desen plaghten te zijn : Alle zware Oorloghschepen / Oostindievaders / en Koopvaardijschepen / die dieper gaan / zijn ordinaris ghewoon het Goereesche Gat in te loopen / en in de Haven van Hellevoetsluys, hare Goederen in Lichters uytghelost hebbende / deselvige in vier ofte vijf uren tijds / binnen deur / in dese Stad te doen vervoeren ; om welck / in bequaemheyd te ontfangen / en de gelade Schepen selfs tot aan de Pakhuysen / en onder des Stads Kranen / ter ontlossing haren vollen loop te geven / is de Stad van zeven / zeer uytstekende wijde schoone Havenen voorzien ; Als namentlijk / de Oude Haven / de Leuve Haven / de Blaak / de Wijn-haven / de Scheepmakers Haven / het Haringvliet / de Nieuwe Haven / in welke meer dan duysend Schepen zouden konnen ghelegen werden : strekkende alle gelijk in de platte Forme hier onder te zien is. Eyndelijk / doet zich op / meer stedewaarts in / een gheheelen ruymen Binnenboezem of Kolk / meest tot het leggen en ontladen der Marktschepen / die de weekelijke Marktdagen gewoon zijn te bevaren (en welke alhier zwaarder dan in vele andere Steden de Jaarmarkten bevonden werden) toegeschikt ; oostwaart op benevens het Steyger / zich met een redelijk bequaemen Arm / of Haven / uytstrekkende / en Westwaart gesloten door de groote Markt / of overwelfde Brugge / die niet alleen het water zijne Losing / Maar ook een minder slag van Schepen / die de Masten konnen strijcken / den doorgangh geeft / tot daar uyt de Leuve Haven een gelijken Arm op komende (alle van Vloetwater /

6.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

't geen tweemaal des daags de Ebbe en verſche Vloet ontfanght) aen deſelve in eene Beuſchuttingh / het Speuy genaemd / de gemeenſchap met de binnendijkſche Wateren / en den Dooztocht dooz de binnenlandſche Schepen geopent wozd; gelijk dan binnens dijks in de lenghte de verſche Wateren / de Kipſtraat / en het Water achter de Franſche Kerk / zich uytgeſtrekt vertoonen; en in Dwersſtreken de Rivier de ROTTE, die de Stad haar Naam geeft / de Schie, ofte de Delfſche-vaart / die recht op het Speuy aankomt / en de Voterſloot: welke onderſcheyde Watergaſten / niet alleen de Stad dooz hare uytlozing / die dagelijkſche ververſching der binnenlandſche Wateren toebzengen / maar ook zulk een Doozſchuringh en uytdzift van Wateren (geholpen dooz het Opperwater / 't geen de Maas afkomt / en aan Fyenoort, recht over de Stad dooz een uytgeſtrekten Kijzendam gheſtut werdende / zijne Dzift en Schuringh des te meerder maakt / en recht dooz de Stad een ongemeene Diepte veroozzaakt:) dat meenigmaal gezien / en met verwondering waargenomen is / dat by Winterſijd / in harde Dozſt / dit de Maasſtroom / beneden de Stad / naar Zee toe / zoodanigh open heeft gehouden / dat van deze Stad de Schepen van Zee en naar Zee haren loop hebben gehad; en / op die wijs verſchepde harde Reyſen / zoo naar Dzankrijk / als Engeland / en elders / heen en weer hebben ghedaan / terwijl de andere Steden noch van het Ijs als belegert lagen: En dat ook deſelve Stroom alhier na boven toe aan de Oſtkant van de Stad / dooz de t' ſamenkzuping / en pakking van het Ijs / tegens den gemelden Kijzendam / wel hard en vaſt toegedzoozen lag / en Paardeſleden / met haar Lading dzagen kon / en opwaart aan de Af-en-aentogt vergunde: Zijnde deſe gelegenthepd der Maas-of Zeeſtroom hier ſoodanigh / datter aengemerckt is / dat 'er verſchepde Jaren langh / t' elken Jare 300. Haringſchepen / 48. Gzoenlandsvaarders / 200. Fzangsvaarders / 100. Schotsvaarders / d'Engelsvaarders zonder getal / ook gzoote meenigte van Spaanſche / Pozrugaelſche / Straatſche / Yerſche / Ooſterſche / Karibiſche / en andze Handelaers / en een gzoot getal van 's Lands Oozloghſchepen / uytgevaren zijn: En zelf ook is de Haringhvaart / en Handeling der zelve / alhier tot zulk een vermaarthepd geſtegen / dat den Rotterdamſchen Bzand (zijnde het Merk waar by den Haring dezer Stad bekent wozd) in alle Geweſten / boven alle andere vermaard is / en tot hoogere geldingh verkocht kan wozden: Waar by de goede gelegenthepd der andere Bupten-en Binnenſtroomen gevoeght / verziet dit niet alleen de Stad met eenen gzooten overvloed van Leeftocht en Eetwaren / maar trekt ook den gheheelen Handel der binnenlandſche Geweſten van Bzaband / Vlaanderen / Gelderland / ja van den geheelen Rijnſtroom / tot zich: En ſtaat na alle oogſchijnlijke geſtelthepd de zelve meer en meer tot zich te zullen trekken: Zulex niet bupten waarhepd ofte onrecht zekere Redenaar / in zijn Geſpzek over de inwijding der hooge School tot Emmerik, dusdanige voozzegginge over deze Stad heeft uytgeſpzoken: Waar en tegen Mercurius, die altijds gevleugelt, en ter gereede ſtandsbeweeging, afgevaardight is, en die de gevaarlijke, en hem gelijkzijnde Geſchenken der Fortuyn aan de Wateren, de Lucht, en lichte Winden vertrouwt, zeer lichtelijk verhuyſt; gelijk hy dus (op dat we binnen de bepaling der Nederlanden blijven) de Stad van *Brugge*, daar de eerſte Koopbeurze, of Handelplaetſe getimmert is, als had hy 'er zijn Zetel vaſt gheſtelt, wel leelijk heeft bedrogen, en is naar *Antwerpen* geweken; van waar hy weder verhuyſt, en ongeſtadigh naar *Amſterdam* vertrokken is: en zal van daar allengskens geheel en al ('t en zy de Voorteekenen my bedriegen) in de Stad van *Rotterdam* zich nederſetten; om dat tot haare meerder ghemakkelijkheyd, by na alle de Hooftſtoffen, Lucht, Aarde en Water, met die allergevoeghelijkſte Haven, aldaar de zamen ſpannen. Op hoedanigen ſtand en oogmerk den Ridderlijken Poët / den Heer Conſtantijn Huygens, niet bupten reden geluſt heeft op Rotterdam aldus te ſpeelen:

't Zij Waal, of Rijn, of Maas, of alle drie te zaam,
't Zij Yſſel, Merw, of Lek, of drie in eenen Naam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

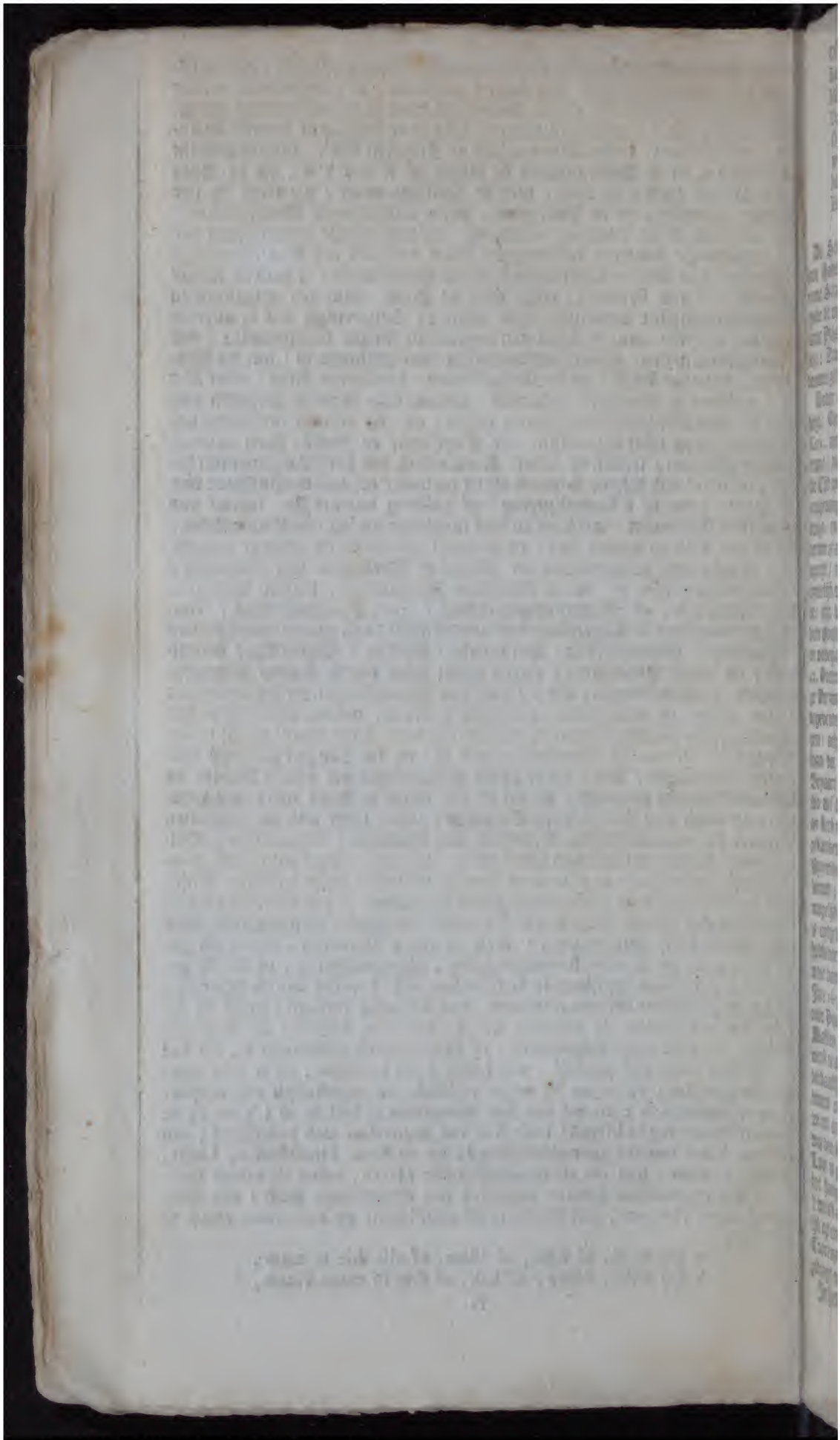

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Of zes in eenen Buyk, zy moeten t' mijnent buuren,
En willen niet in Zee, of kussen eerst mijn Muuren;
Mijn muuren zoo gerekt: mijn zoo gerijkten Grond;
Dat die my nu beziet, kan vragen waar ik stond.
O Muuren, en ô Grond, ô welgevoegde Stroomen!
Wijkt voor de Wildernis der * averechte Boomen; * *Amsterdam.*
Maar wijkt voor haar Geluk: En, Vremdeling, zegt gy,
Hoe verr' en wint het niet mijn Maze van haar Y?

De Stad aldus in hare platte Form / of Grondteekening / noopende hare Havens / of Watergraften / bezien hebbende: waar by eenige voorname Straten en Markten gevoegt konnen worden / als d' oude Markt / zijnde de overwelfde en alreeds genoemde Brugge / een voortreffelijke vierkante Plaats / en de nieuwe Markt / of Koopplaats / noch grooter dan deze: Zoo sal het niet ondienstigh zijn den bloeyenden Stand uyt hare Gebouwen zelf af te meten.

Onder deze munt uyt / als een uytstekend Hooftghebouw / in Kostelijkheyd / Cieraad en Konstelijkheyd / de groote Kerk / genaamt S. Laurens Kerk, met haare hooge en zwaren Tooren / en groote Choor en Ommetrans / van den welken wanneer het Binnenpand gevestigt is wort niet wel de Tijd uytgevonden: In den Jare 1449. is den tegenwoordigen Tooren aangevangen geworden / en tot een redelijke hoogte van Steenwerk ghebragt / en met een houte Kap gesloten; doch die der in den Jare 1547. wederom is afgenomen / en het Gebouw met Steenwerk een stuk verder opgewrocht / tot dat 'er in den Jaren 1620. en 1621. eerst 40. toen noch 37. en eyndelijk wederom 45. voeten / alle van Houtwerk tot zijn volkome Hoogte / zijn bygedaan: Maar in den Jare 1645. is de voorsz. Verhooginge van Houtwerck wederom afgenomen om dat bevonden wierd van vuurigh en onbequaam Hout ghemaakt geweest te zijn; en in plaats wederom met 42. Voeten Steenwerks opgemetselt / tot dat men bemerkte dat tot soodanige Verzwaring en Grondwerk niet bestand was / 't gene zich allengskens begevende / zoo dede het dat zware Gebouw / ter hooghte van 326. Trappen / achterwaards overhellen / en het zelve met macht zich tegen de Gespan der Kerke aanschuyvende / een deerlijck Ongeval en wanschapen Beyaart / door t' avont of morgen neder te storten / dreygen: want had het soo wel den Buytenkant gekoozen / daar het de Gordingh en Steunsel der Kerk niet te baat had gehad / het waar / menschelijker wijze / al langh geklonken geweest: Waar tegen nu een niet min vernufte van kloekmoedige Uytvindigh / de moed genomen heeft / om het gevreesde Onheyl te voorkomen; dat heerlijk Gebouw niet alleen te behouden / maar ook / waar 't mogelijk / in zijn volkome en onwankelijke stand te herstellen: Hier toe dan is uytgevonden / den ghemelden Tooren met hooge Masten onderschoort hebbende / hem tot op zijn Grondwerk of Fondamenten te ontblooten / waar van het ingeheyde Paalwerk veel te zwak bevonden / heeft men in den Jare 1651. onderstaan / na dat men een gedeelte tevens had ontbloot / het oude Paalwerk uyt te trekken / en wederom met nieuwe / en veel zwaarder Masten / te onderheyen / en rondom aan de heyen / en zoo met Steenwerk te onderstoppen / met soodanigen gevolgh / dat tot verwonderingh en verbaastheyd van al de Wereld / dat groote Werk / niet alleen in zijn volkomen en heerlijker stand / maar ook van 't Noordoosten naar 't Zuydwesten tot een wederoverhellingh van drie Voeten en een half (want dus verre was den Tooren op d' een zy ghezakt) en een volkome rechtingh als in het Loot is gebraght; en zoo als met schoorende Pylaren ondermetselt / dat het hangende ghedragen word / en weet van schrikken noch van wrikken; 't welck alles is voltrocken geweest in den Jare 1655. op den 22. April / gelijk op een Steen / met goude Letteren / onder in den Doorgang des zelven Toorens / breeder te leezen staat. Zedert is in den Jare 1662. daar op gebragt een konstelijk Klokwerk van lieflijk Klokmuzijk.

In het Jaar 1488. is geheyd het hooge Choor aan de ghemelde Kerk:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

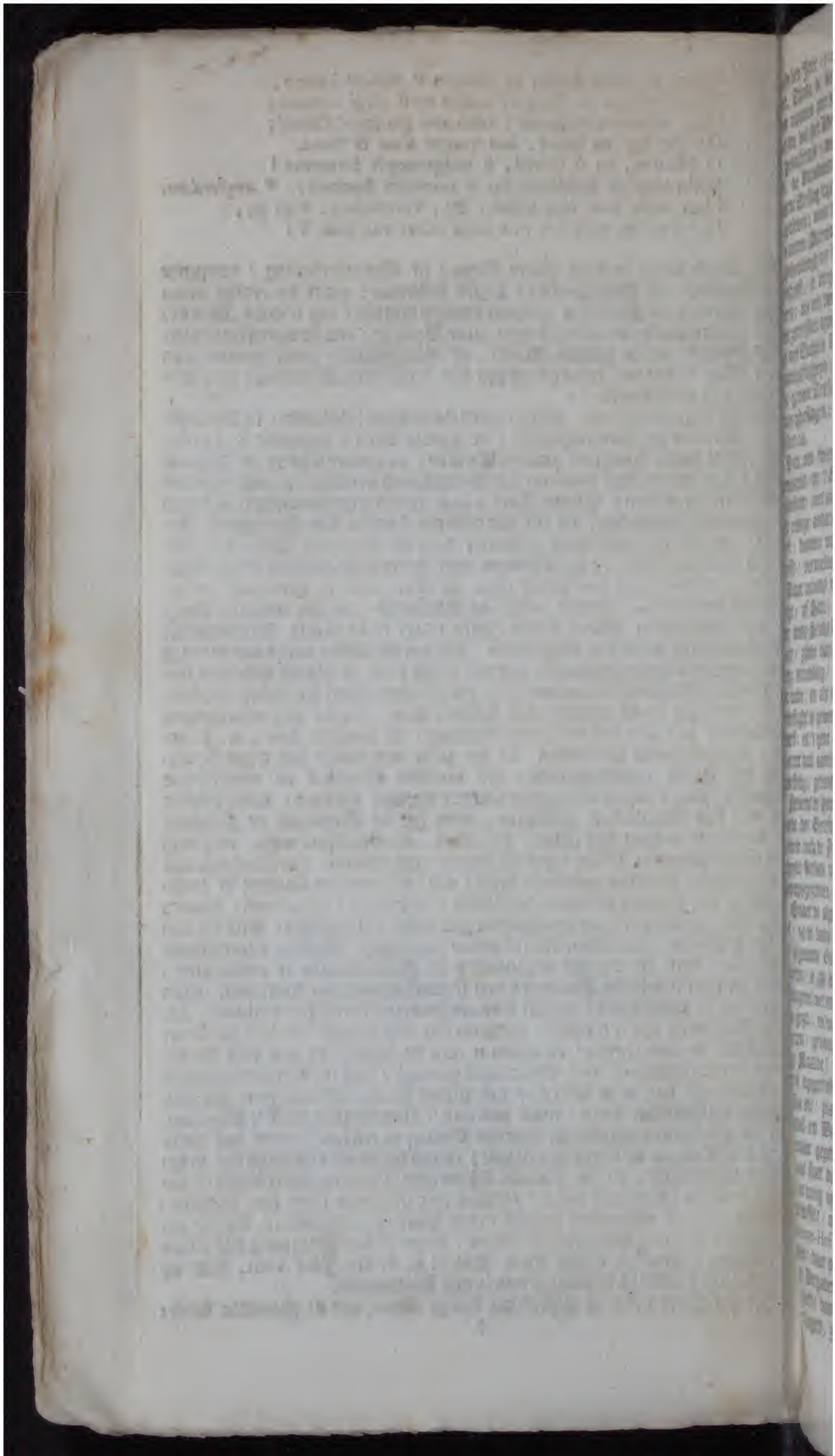

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

n in den Jare 1510. en de volgende / de Glazen des zelfs gemaakt en in-
zet. Zijnde de Kerk van binnen verciert / benevens eenen ouden / met
en nieuwen zeer konstelijken en kostelijken Orgel; en de Oude Begraaf-
aatsen van het Adelijke Huys van Cralingen; en nu onlangs / ter treuri-
g gedachtenis / met de heerlijke Begraafplaats van den beroemden Zee-
d / de Diceadmiraal van Holland Witte Korneliſz de With, in de ver-
aarde Zeeslag tegens de Zweden in de Zond / in den Jare 1658. strijden-
gebleven; waar van / als ook van zijne andere Reyzen ende Daaden /
n witten Marmorsteen uytgehouwe Tombe / van konstelijk Beeltwerk /
uytbeeldingh der Zeeslagh / op een zwarten Toetssteen / met Latijnsch
pschrift / in vergulde Letteren / de getuygenisse draaght. Ende waar
vens / als een tweede Toonstuk van onverwelkelijke gheheugenis / en ter
verzettelijker droefheyd / in 't korte by te voegen staat de Grafgedachtenis
n den Zeeheld Egbert Meesz Kortenaar, gemelden de With in Ampt en
aamhaftigheyd / en / O deerlijk ongeluk! in een gelijken lot gevolght /
de groote Zeeslagh tegen de Engelschen / in dezen Jare 1665. den 13.
iny gheslagen: alzoo des zelfs Lichaam alhier in de Graf-kelder ghe-
nken is.

Van een tweede Parochy-of Hoofd-kerk / die voortijds na S. Andries
naamd / op 't Roode-zand gestaan heeft / en althans tot de grond toe af-
broken / niet meer gevonden word / 't zy dat eenig verwoestend ongeval /
te eenige andere noodsakelijkheyd / hare te nederwerpingh veroorzaakt
eft / kunnen we tegenwoordigh alhier niet anders / al deze bloote gedach-
nisse / vermelden.

Waar nevens wy op een zelve wijs ghedenken kunnen aan zeker oud Ge-
cht / of Slot / dat hier benevens deze Kerk gestaan heeft / en in eenige
er oude Stads Kaarten of Aftekeningen / als noch afgebeeld / vertoond
aat / zijnde van ouds genaamt het Huys te Bolgersteyn, waarschijnlijk /
oor intrekking / als Bodekoloorsteyn, dewijl het op of ontrent het scheyt
r oude / en als nu noch genaamde Ambachten van Beukelsdijk en Kool,
evestight is geweest; Doch gelijk we gezeyd hebben / nu te eenemaal ver-
oest: en 't gene de verwonderingh in dezen vermeerdert / is dat niet eene
Letter van aantekening / noopende deze / als ook des gezeyden Kerks ver-
oesting / gevonden word.

Nevens de Hoofdkerk dan / vertoonen zich de Princekerk en Zuyderkerk
nede den Gereformeerden / in de Nederlandsche Taal / eygen; waar by
omen noch de Fransche / Engelsche / en Schotse Kerken; als mede ver-
heyde Kerken of Predikplaatsen by de Remonstranten / Luyterschen /
Doopsgezinden / en anderen gebruykt.

Onder de algemeene Stads-gebouwen is / voor eerst / het Raadhuys /
f / na de lands gewoone / benamingh / het Stadhuys; dat alhier onder
' algemeene Gebouwen vervolgens d' eerste plaats toekomt; zijnde van
uyten / in zijn beknopten ommevangh / niet oncierlijck gewroght / en ter
Voorgevel met een wederzijdsche Trap van 20. treden opgaande / op Bo-
gen gezet; en van binnen met zijne behoorlijke Raads-vertrekken / en Ka-
meren / gevoegelijk verdeelt / en met een loodwerkig Toorenspits / en aar-
pige Naalde / met een Slaghklok / en Klokmuzijk verzien / in zijn Top-
werk opgetrokken.

Na dit / plagh in voorgaande des Stadts Beschrijvingen de Beurs / of
Handel-en Wandelplaats der Kooplyden / den lof van een uytmuntend
Gebouw gegeven te worden: Doch staat te letten / dat de Beurs, die zich
althans hier bevind / meer tot gedienstigheyd en gemak der Kooplyden /
dan tot eenig uytwendig praalvertoog is aangeleyd; en dat die oude Beurs
is verwisselt / ofte de Grondplaats geeygent aan het althans gebouwde Ad-
miraliteyts-Hof, geschikt tot de verhandeling der Staats-oorlogs Zee-
zaaken / daar de Ed. Mog. Heeren / tot het bewind der selven ghelastet /
haare Vergaderingh en Zitplaats hebben: Gelijk deze Stad het geluk ge-
had heeft / van het eerste Collegie ter Admiraliteyt binnen haare Muuren
te ontfangen; zijnde aldaar gevestight in den Jare 1567. en noch met het

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

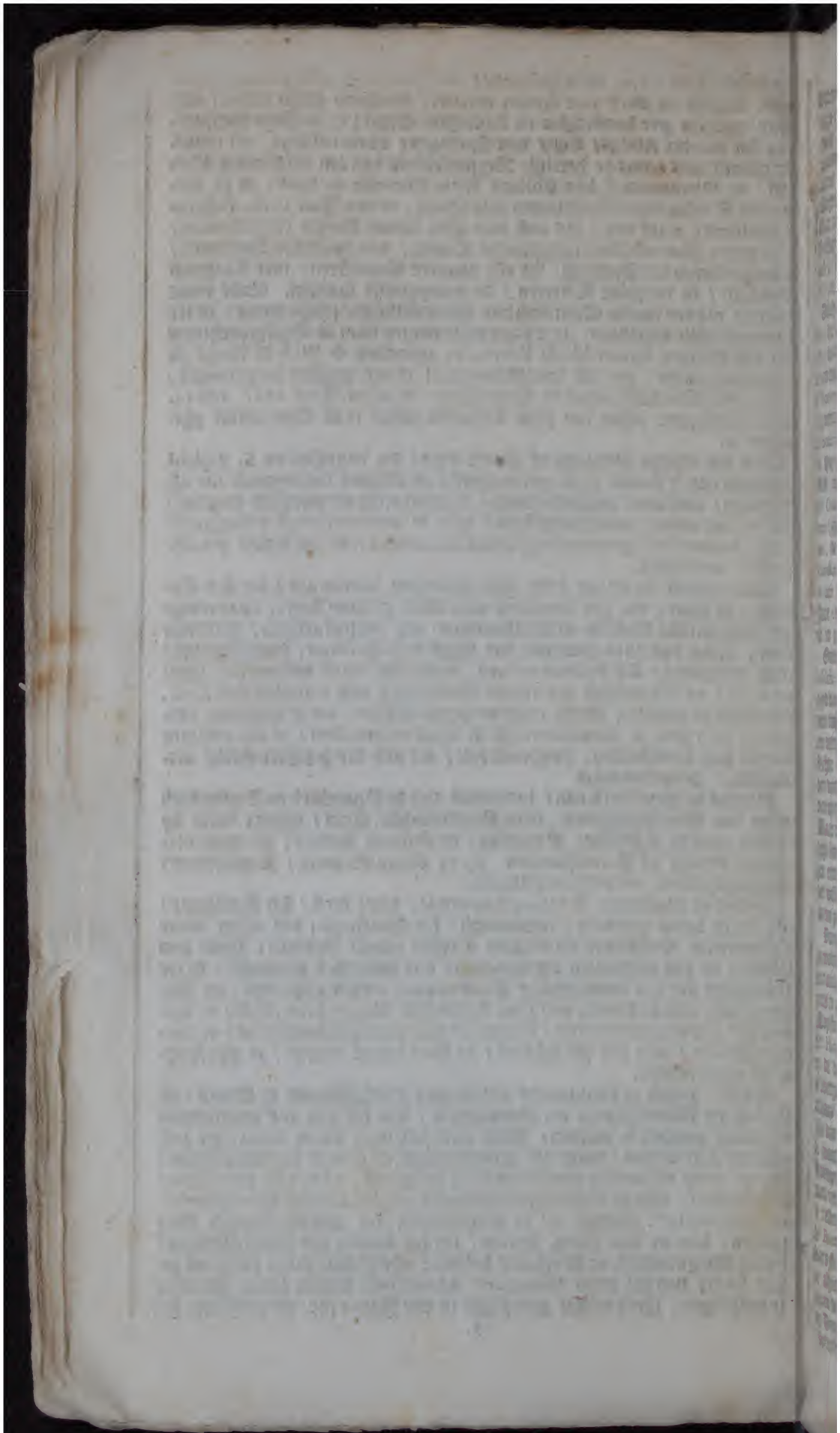

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Doorrecht van het eerste en oudste / en in stemming het aanzienlijkste Collegie te zijn / bevoorderlt; in het welke den Admiraal van Holland presideert / welks Schip / met alle des zelfs Monture / en Manningh / alhier word getimmert / uytgereed / en bekostigt: Insgelijks mede den eersten Diceadmiraal van Holland: En na zoodanige waardigheyd worden Haare Ed. Mogende / van het tegenwoordige Gebouw niet onbetamelijk ghedient. Waar aan als afhangigh wel kan aangemerkt worden het Magasijn / of Pakhuys van 's Lands Scheeps-behoefte / en Oorlogs-voorraed; als oock 's Lands Timmerwerf / beyde in haazen stand met een genoeg ruyme / en ten hooghsten gedienstig Gebouw voorzien.

Doch indien door dese Stads Gebouw in 't byzonder gegaan zou worden / de langwijligheyd mogt den Leezers verdrietig vallen: 't Zal genoeg zijn / datwe / als in eenen aassem / zeggen / dat tot behoefte der Koophandel / en welvoegzaame Stads ordeninghe / de Stad heeft in verscheyde Wijken / de Koorenbeurs, de Vlasmarkt (zijnde een gebouw daer toe cierlijk en gedienstig verordent) de Wisselbank, de Bank van Leening, de Lakenhal, de Vleeshal de Boterhal, de Sayhal, de Kaashal, de Kenniphal de oude en nieuwe Waag; de Huyzen des Gezondheyds / als het Gasthuys (mede met een Toorn en Klok verciert;) het Pesthuys, het Dolhuys, het Oude-mannen-huys, het Oude-vrouwen-huys, het Weeshuys, het Tuchthuys, het Leproos-huys (zijnde een weynig buyten de Stad;) de Anatomye, ofte Ontleedkamer, de Apothekerskamer; het Schuthuys, des Stads Timmerwerf, de Kruydtoorens, de S. Joris- of Schutters-Doel, het Schermschool, de Schoolen der Latijnsche Taal, en de Bibliotheeck; zijnde deze laatste alhier in den Jare 1604. aengelegd / naderhand van tijd tot tijd merkelijk vermeerdert / en in goede stand gebracht.

Onder byzondere bestiering staande / bevinden zich de Huysen der Oostindische en Westindische Maatschappy: En 't geen althans door kostelijkheyd van bouwing / en prachtige Cieraden / in zoodanigen uytsteek is / dat men twijffelen magh / of 'er / zonder het Raadhuys dez Stad Amsterdam / een diergelijke in de vereenigde Nederlanden gevonden word / het nieuw gestichte Gemeenlands-Huys, der Heeren Dijk-Graaf / en Hooge Heemraden van Schieland; 't gene met eene uytmuntende Bouwkunst / en pracht van uytgehouwe Steenwerk voltoyt / niet ongevoegzaam zou kunnen by de Maan vergeleken worden / wanneer ze onder den rey van Sterren te voorschijn komt; welke alhier die nieuwgebouwde Huyzen / en heerlijke Woningen eeniger Magistraats-personen en Kooplyden verstrekken kunnen; der welker / om gheene van allen in de optellingh te verraadeelen / wy by name geene melden zullen.

Voegh hier by des Stads veelvuldige Vermakelijkheden / en ghedienstige gemakken en buytenstadsche Wandelingen / door Krooswijk / zijnde een van ouds alzoo genaamde Heerlijkheyd / alwaar noch by Menschen gheugenis te zien zijn gewerkt de Overblijfselen / van eenen zeer oude en van zware Mopstenen gewrochten Toorn / en verder gebou van Huyzinge / genaamt het Huys te Krooswijk, en plagh alhier des Graven van Hollands Tol / op de doorvaart in de Maas / ontfangen te worden; welk naam nu is overgegaen aan een aanzienlijk Huys / op d' oude grond gesticht / doch althans gemeenzamer door den naam van het Duyfhuys bekent. Insgelijks dan strekt zich deze wandeling om een diergelijk Gesticht / staande door de zwaarheyd zijner bouvalligheden aenzienlijk / genaamt het Slot van Honingen / en voorts door Beukelsdijk / Bloemersdijk / etc. waar by komen cierlijke Tuynen / ronde Cingels / en onder de zelven niet onbillijks mede te rekenen die uytstekende Wandelgalery nevens de Maaskant / genaamd de Boomtjes; die / om haar frissche lieffelijkheyd / den geheelen dag van Karossen en Wandelaars besleept en betreden word; zijnde de zelve Plaats die alhier zich in afbeelding vertoont: Tot verder gevoeg en gedienstigheyd dienen de Stroomluchtjes / Beurtschuyten / en vastgestelde Vrachtwagens op Dordrecht / Delft / Leyden / Hage / Goude / Schiedam / den Briel / Utrecht / Zeeland / Brabant / etc. Posteryen / Postwagens: Over-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

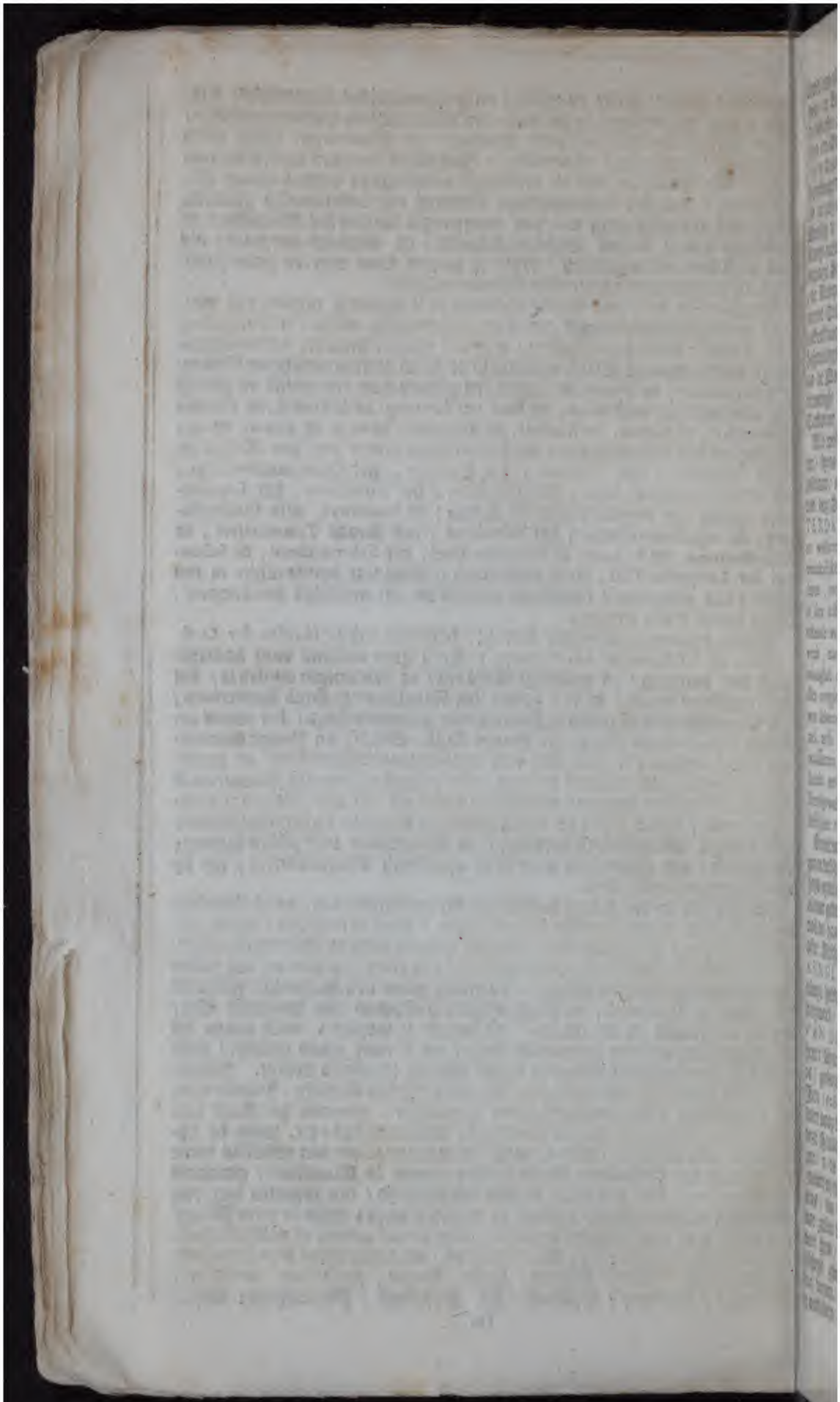

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

bloed van alderley Leeftocht / die de Zee / de verſche Stroomen / de Weemden / de Binnenlanden / Duynen / Meyren / en andere gelegentheden / verſchaffen; dies zal de Stad in zich zelve een geheele volheyd van Lieffelijkheyd en Overvloed te noemen zijn. En een weynigh verder afwijkende / 't zy te ſtroom met Schuyten en Speeljachten / of te lande met de Karos en Speelwagen / na de omleggende Geweſten / en onderhoorige Dorpen / zoo zal zich alle Vermakelijkheyd opdoen / die op Aarde voor eenig redelijk Menſch te begeeren ſtaat; 't zy van bezaayde Koorenlanden / Vlas- en Kennip-teelte / over Maas; levendige Zallemvangſt / zoo is de Maas voor deze Stad / als op d' Yſſel en de Lek; Watergraften en Hengelvisſery in de Veenputten; Voſchwarande / en Vogelvlucht / en Vogelſchudding ontrent Zevenhuyzen; Jaght van kleyn Wild van Hazen en Konijnen op de Geeſtlanden en in de Duynen; en eyndelijk te Wage een Zeelucht aan het Schevelingſche Strand / of met kleyn Baartuygh de Maas afgezeyld / aan de Mond des zelve voor aan in de groote Zee / de Garnaatvanghſt / vermenght met een minder School van Viſſchen / als Tongen / Botten / Tarbotten / Schollen / Scharren / en diergelijke.

Alle welke Hoedanigheden wy niet ongenoeghſaam ſluyten kunnen met een / by na diergelijk Getuygeniſſe / 't geen eenen Chryſoſtomus, een Neapolitaan / ontrent den Jaare 1514. van Holland ſchrijvende / in 't byzonder van deze Stad gegeven heeft / 't geen aldus is luydende: Aldaar is ROTTERDAM, zijnde in zich zelve byzonder net en zinlijk; in mijn heenen wederreys heb ik alhier twee Nachten verbleven, en als ik met een wonderlijke begeerlijkheyd deſe Stad nauwkeuriger beſchouwende dan alle anderen, zoo weet ik niet waar door het bygekomen is, dat mijne Oogen in des zelfs aanſchouwingh zich nauwlijks hebben kunnen verzadigen: Ik erkende wel, dat dezelve in Grootheyd en Rijckdom, voor vele anderen week, maar ik en weet niet door welke verborgene beweeghredenen, zy behaaghde my boven maten zeer: De Wallen, de Poorten, de Straten, alles neygde my minnelijk toe; de Wanden zelve, de Huyzen, en Gebouwen ſcheenen my aanlokkende te vleyen; eyndelijk ſcheen aldaar den Hemel zelfs helderder te zijn, en iets, ik weet niet wat goddlijks uyt te waaſſemen; het omleggende Land een geduurige Lente te verſchaffen, de Lucht met eenige zoetigheyd getempert te zijn, en zelfs de kruyden en ſtruykgewaſſen (daar 't Hollandſe geweſt overvloedigh me bezet is) een veel lieffelijker reuck en geur van zich te geven, &c.

Onder de bevlijtigingh der geenen die de eene of d' anders Stads Lof poogen te beſchrijven / is geen van de minſte / datſe met zorgvuldige naukeurigheyd optellen de doorluchtige / of in geleerdheyd uytmutende Mannen / die aldaar geboren zijn; en hier / alhoewel geen groot getal / heeft Rotterdam ook de haaren: Want zoo wordt van Valerius Andreas, in zijne Bibliotheke, ofte Beſchrijvingh der geleerde Mannen in Nederland / geſtelt eenen ARNOLDUS VAN ROTTERDAM, die in het Jaar 1424. gebloeyt hebbende / in het Klooſter van S. Marten te Leuven / een zijn Hiſtorywerk / met zijn hand geſchreven / heeft nagelaten. GUILIELMUS VAN DIEMEN, van Keyzer Karel de Vijfde, tot opperſte Raadsheer t' Uytrecht / en tot Preſident van de Kleyne Rota (gelijk men 't noemde) gekozen; heeft alhier / uyt een Gelderſch Edel Geſlacht / in den Jare 1508. zijn Geboortestond gehad; en door zijn Geleerde Schriften / ſedert door den Druk de Wereld medegedeeld / zich geen onwaardig Burger dezer Stadt betoont. Maar van eenen / die alle anderen op kan wegen / en die yders Stads hooghberoemde Inboorlingen zwichten doet / zouden wy nu ſpreken moeten / indien niet de beſte lof van hem te zwijgen was / dan de zelve met ongenoeghzame verwen te vermaalen. Want wat zullen wy van den Grooten ERASMUS zeggen? Al de Wereld weet hem / al de Wereld kend hem: en wie en weet niet dat de heerlijkheyd zijner Naam alle Loffpraak te boven geſtegen is? Doch het kan dienen / om aan zoo grooten Licht des Stads gerechtelijken Luyſter te ansteken: Want wie / die hem kent / weet niet dat hy hier geboren

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

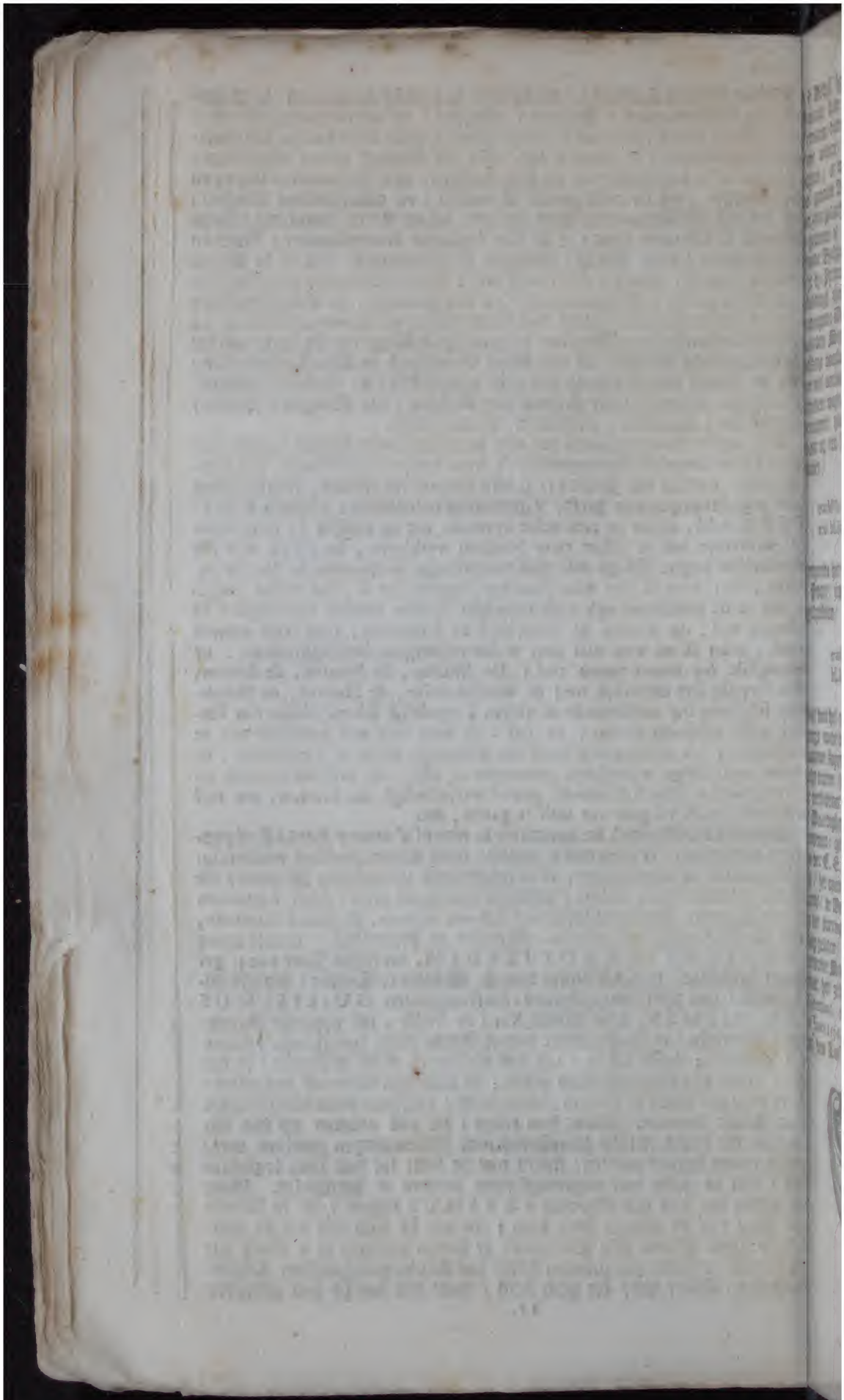

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

e Dewijl hy zich zelven / als een eygen Stamnaam / toeëygende de
naam van ERASMUS DE ROTTERDAMMER: Een
ernaam dien hy zich zoo weynig geschaamt heeft / dat hy zelf onder
ene andere / als deze / zoo zeer der Wereld kenbaar heeft gezocht te
yden / en waar van zich deze Stad met recht de Roem eygent / dat
o grooten Burger uyt haaren Schoot geboren is; gelijk se ook zich
n zijne gedachtenis niet ondankbaar heeft getoont / want het Huys daar
geboren is / wierd al voor lange Jaaren met zijne Afbeelding / en ver-
eyde Byschriften / in vergulde Letteren / verheerlijkt. Waardigh ge-
ht by Prince Philips van Spanje, in den Jare 1549. dat hy 't / op de
huldingh zijner aanstaande Heerschappy / benevens zijn Moey Maria,
oninginne Weduwe van Hongarye, als de Wieg van zoo grooten en ver-
aarden Man / quam bezichtigen / en met eerbiedigheyd begroeten; op
elkers voorbeeld / tot op dezen huydigen dag / dien geringen Exempel /
n veel naukeurige Keyzigers en Exemdelingen van hooge en lagen staat /
treden woord. De oude Goudsche Poort / althans door verrimmering
randert / plagh / aan de Binnengevel / met een Steen verciert te zijn /
aar op een Latijnsch tijd behelzend Opschrift: 't Welk wy aldus ver-
alen /

erasMVs Leeft, aL Is hIl dood ,, Want sChoon gestorVen,
zoo bLInkt zIIn gLans noch aLs Vergood ,, HeeL onbedorVen,

engende het Jaar zijns Overlijdens 1536. uyt. Op de Hamey der Delf-
Poort / stond een diergelijken Steen / waar van we 't Opschrift aldus
edrukken /

erasMVs, daar hIl Leeft aLLe eeVWen door,
bLInkt heerLIIK op 't deVrLVChtICh eerenspoor.

at van het zelve Jaar des Overlijdens gedachtenisse draagt; doch nu on-
ngs mede door verrimmeringe wechgenomen. Voeg hier by eyndelijk het
lande kopere Beeld des Mans / zonder den Voetstut / ter hoogte van
ht voeten (na dat 'er twee van blauwen Arduynsteen uytgehouwen / t' ee-
verhevener dan 't ander / een tijd lang gestaan hebben / doch / om datse
Waardigheyd minder scheenen te verevenaren / t' elckens wederom wech-
nomen; gelijk hy aldus / op den laatsten April dese Jaars 1622. door or-
t der E. E. Achtb. Magistraat / op een blauwen Arduynen Voetstut ge-
/ het open Boek op de handen heeft / en in lezen zijn Leven gesleeten heb-
nde / de Wereld noch schijnt voor te lezen / in het Middelpunt der Stad /
die overwelfde Brugge / of groote Markt; waar mede alles schijnt ge-
eg gedaen / 't geen zijne gedachtenis van zijne Geboortestad / als van een
rouwe Moeder / eysschen kan; want aldus spreekt alhier het Opschrift
oer het zelve Beeld: Erasmus, geboren tot Rotterdam, den 28 van
ijnmaand, des Jaars 1467. Gestorven tot Bazel, den 12 van Hoy-maand,
Jaars 1536. Waar mede wy het genoeg achten / om de Lof der Stad /
t den Lof dezes grooten Mans / te eyndigen.

12.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

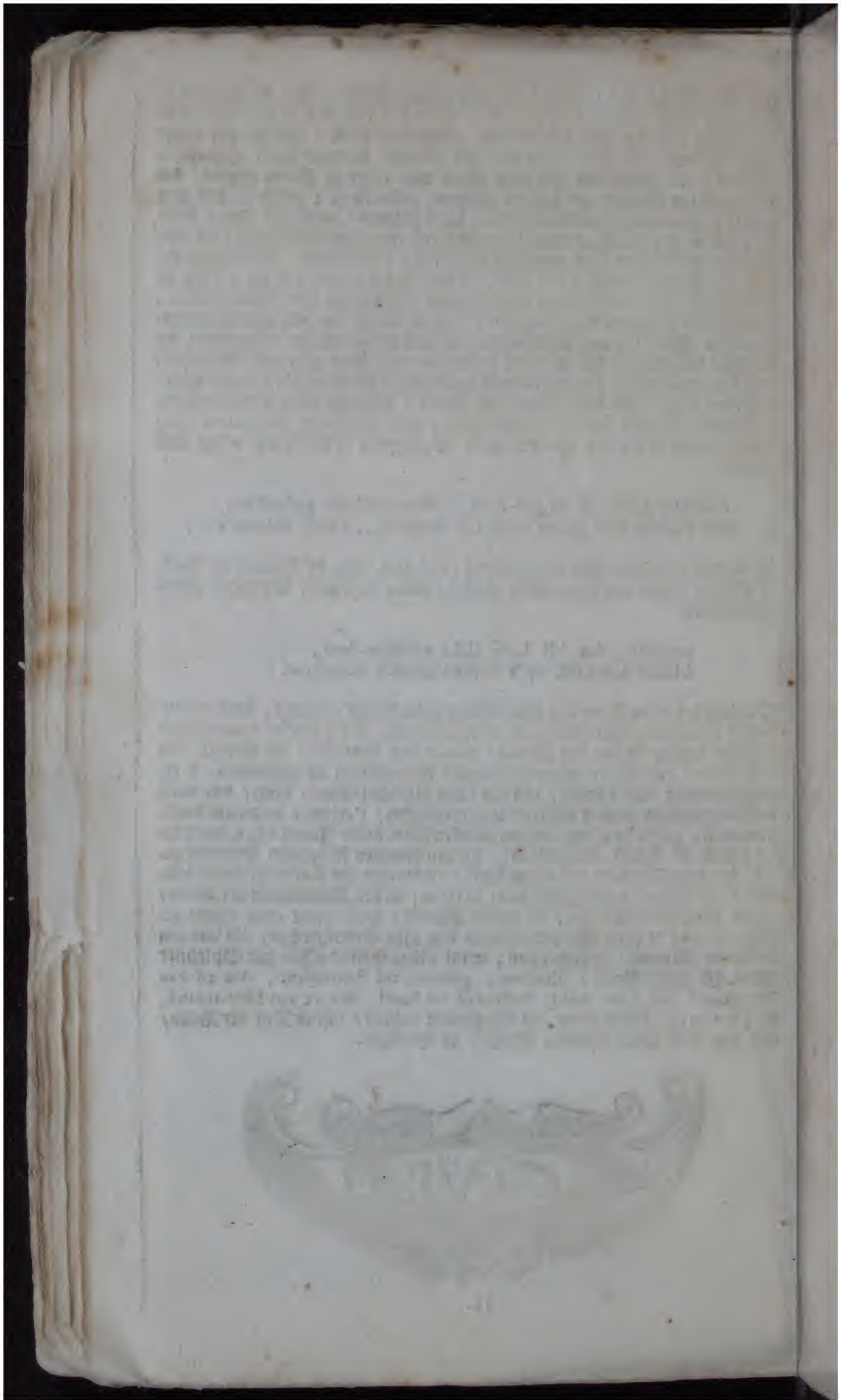

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

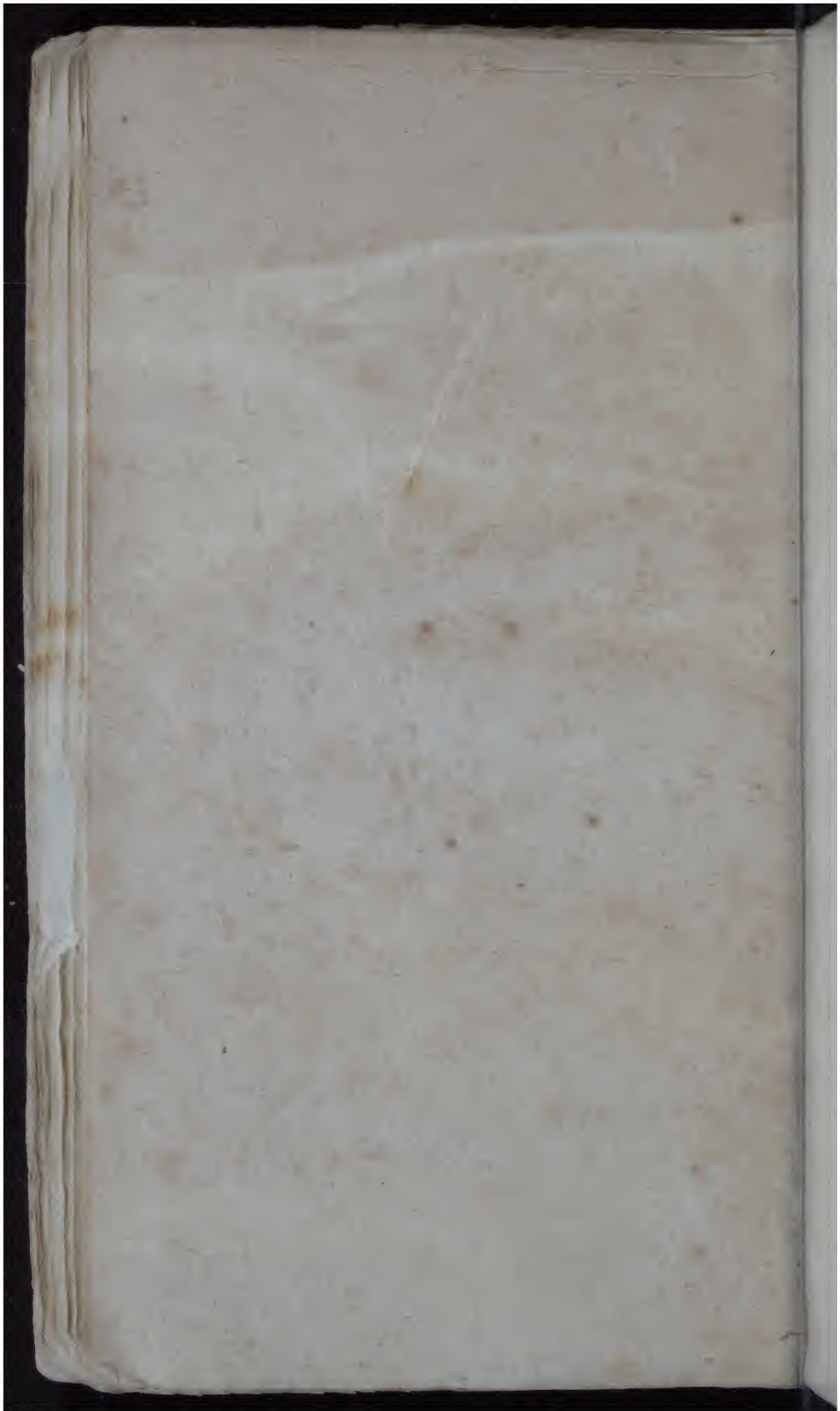

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

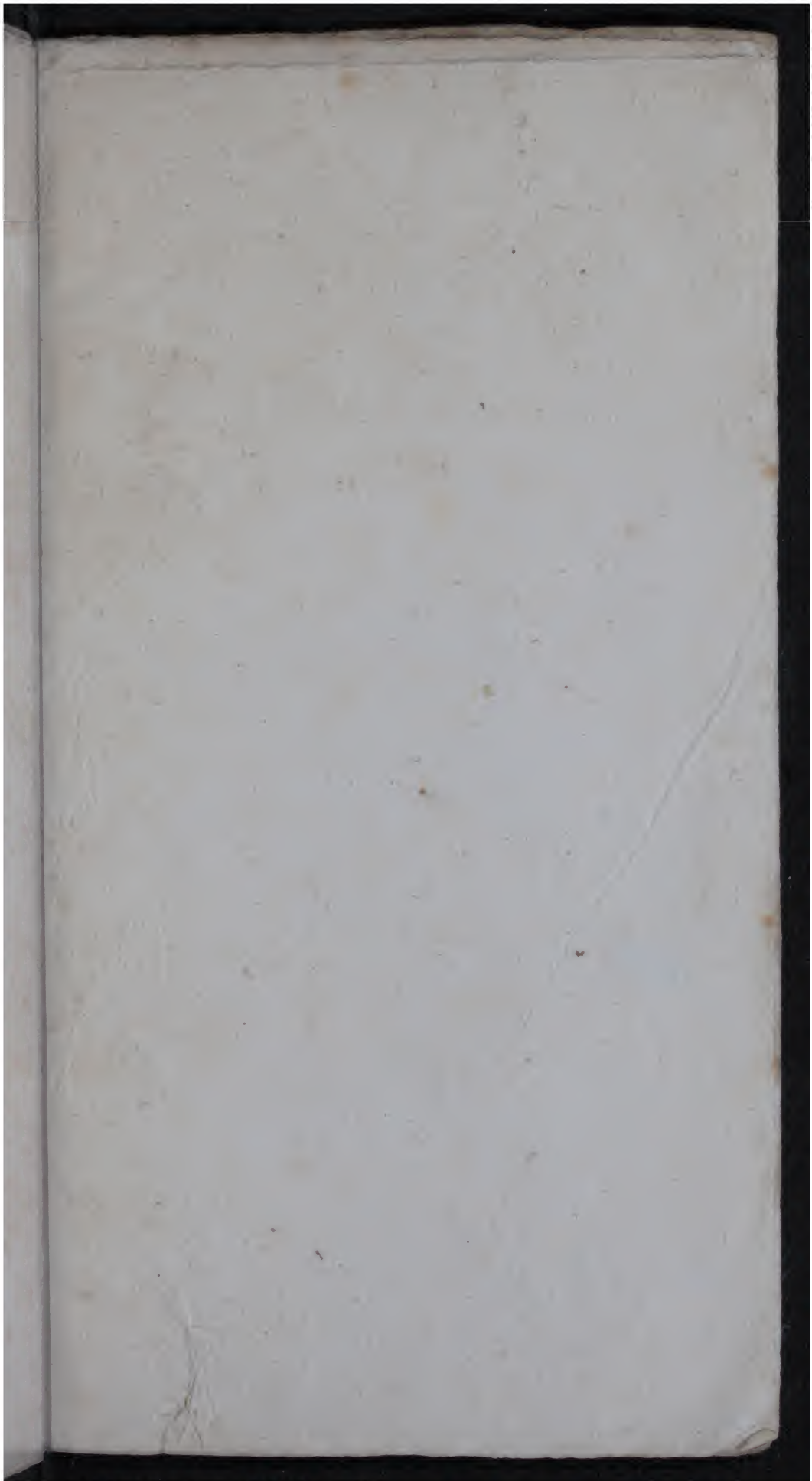

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

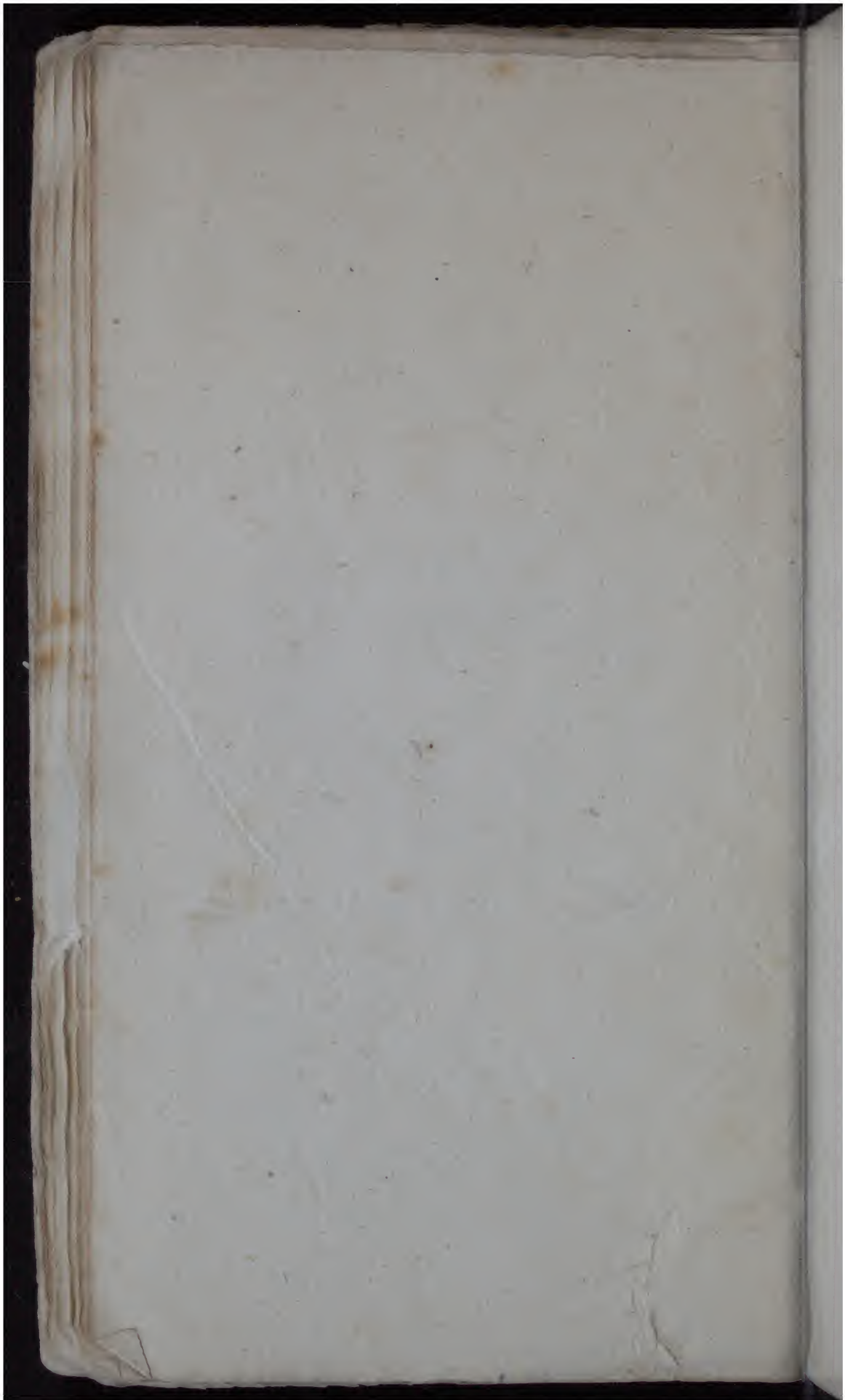

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3

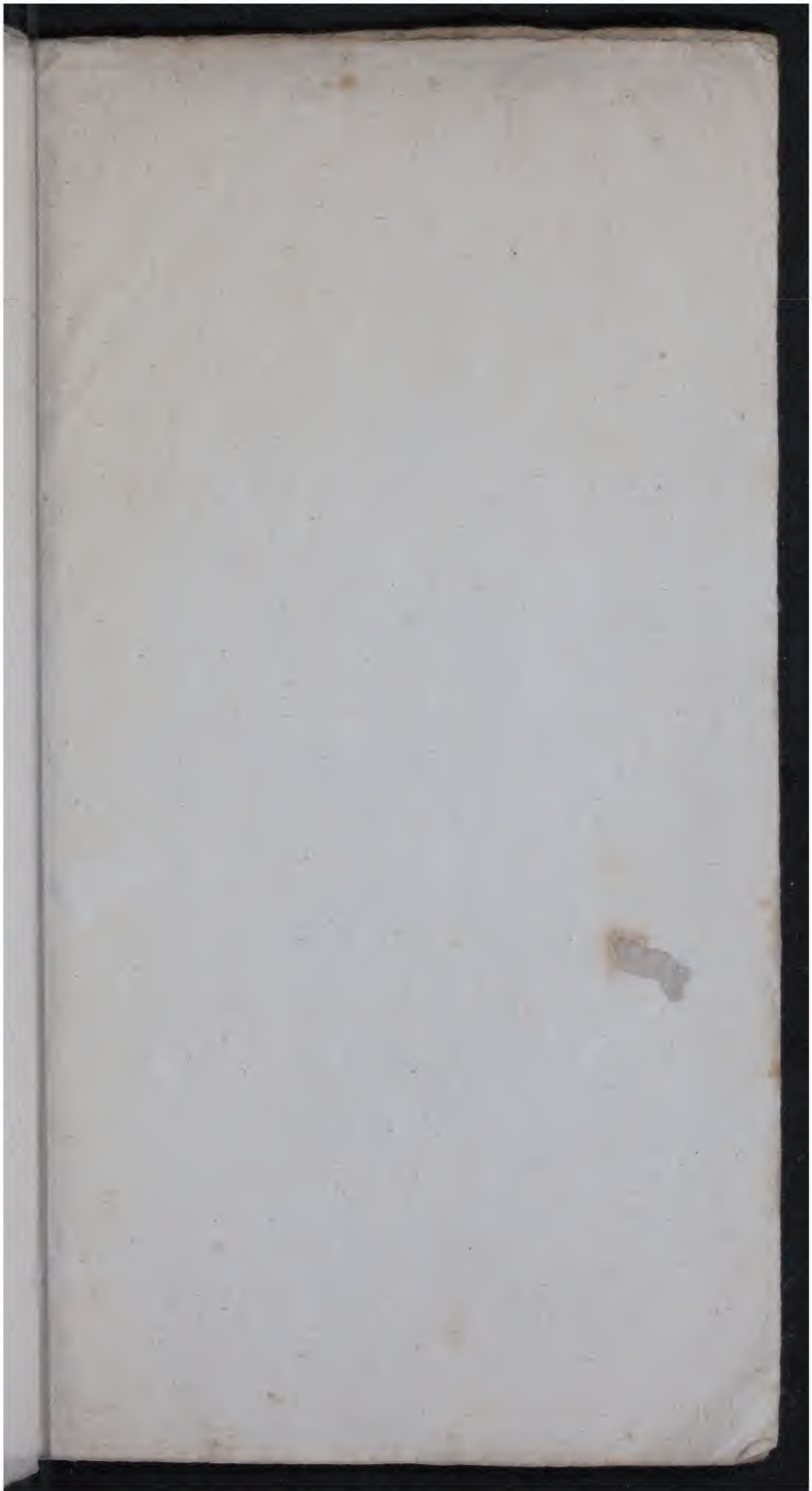

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
197 F 3